

Горб

8/2017

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

STIHL®

STIHL MS 880: НАЙ-МОЩНИЯТ СЕРИЙНО ПРОИЗВЕЖДАН МОТОРЕН ТРИОН В СВЕТА

Бензиновите триони STIHL за горското стопанство и дърводобив се отличават с максимална производителност, съчетана с минимално тегло. Пригодени да издържат на големи натоварвания, те осигуряват висок комфорт при работа, което ги прави предпочитана марка машини в този клас. Оборудван с декомпресионен вентил и STIHL ElastoStart за стартиране с минимално усилие, моделът STIHL MS 880 е най-мощният серийно произвеждан моторен трион в света. С HD2 филтър за дълъг експлоатационен живот на филтрите и капачки на резервоарите, които се отварят и затварят без инструмент за лесно и сигурно зареждане с гориво-смазочни материали.

Само при дилърите на STIHL:

www.stihl.bg

Издание на Изпълнителната агенция по горите

Обричат ли се?

Свикнахме със стряскащата статистиката за жертвите на целогодишната „война“ по пътищата и за огромните материални и екологични щети от пожарите през летния сезон, защото промяна в позитивна посока почти няма. Обществеността сякаш не иска да се съобразява с призивите на държавните институции за толерантност по пътищата и към родната ни природа. Шофирането в нетрезво състояние и с убийствено високи скорости ни нарежда сред първите в Европа по жертви на катастрофи по пътищата.

Заради безразборно и престъпно палене на огън в горите, стърнища и ливади само за първите 10 дена на август, по данни на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР, в малка България са регистрирани 1117 горски и полски пожари! Горските пожари са над 30, като от близо 280 пожара от началото на годината в горския фонд само 3 са причинени от мънии. Останалите са „плод“ на човешкото безхаберие. Когато призивите за толерантност не помагат, идва ред на санкциите.

Санкциите за нарушителите по пътищата стават все по-драстични.

Глобите за причинен пожар в горите са от 1000 лв. за физически лица до 2000 лв. за юридически. Наказателният кодекс предвижда и до 8 години затвор за предизвикан горски пожар, което реално е престъпление.

Унищожаване най-ценното - живота и природата. Дали призивите и санкциите ще постигнат промяна във възпитанието ни, за да не се обричат сами.

Редакционен съвет:

Председател:

д-р инж. ЦЕНКО ЦЕНОВ

Членове:

инж. ДИМИТЪР БЪРДАРОВ

инж. ВАЛЕНТИН ЧАМБОВ

проф. д-р ИВАН ПАЛИГОРОВ

д-р инж. ГЕОРГИ ГОГУШЕВ

доц. д-р ГЕОРГИ КОСТОВ

доц. д-р ЗДРАВКО СТАЛЕВ

Главен редактор:

инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ

boris@iag.bg

bbgospod@yahoo.com

Редактори:

СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА

banzarova@abv.bg

(Водещ на броя)

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА

yulia_sabcheva@abv.bg

Технически редактор:

инж. ВАНЯ КИСЪОВА-ИЛИЕВА

vaniakisiova@abv.bg

Дизайн и предпечат:

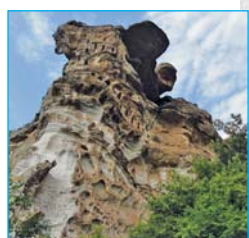
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА

nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:

ЙОРДАН ДАМИАНОВ

jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,

тел.: 02 988 86 42;

тел./факс: 02 988 04 15.

<http://www.gorabg-magazine.info>

E-mail: gora@iag.bg

BIC TTBBVG22

IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50

СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.

Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнудан за печат на

21.08.2017 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.

Отделен брой - 3.00 лева.

Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

В броя

2 История: Горската служба и нейните ръководители

9 Нови технологии:
Географски информационни системи и гори

11 Информация

12 Първа копка

13 Контролът в горите продължава

14 Горите по света: Националните паркове в Черна гора

16 Ловно стопанство: Обучение и квалификация на работещите в системата на лова е пътят към успеха

18 Лесовъдство: Разбирането за постоянна гора в развитие

20 Проекти: Даровете на Балкана - от хората за хората

22 Поглед в историята: Застрахователно акционерно дружество „Гора“

24 Гост на редакцията: Рене Мей: Да осъзнаеш себе си и да обичаш другите

26 Юбилей: Проф. Кирил Богданов на 70 години

III Обичам България: Пътеки към миналото

На корицата

Снимка Йордан ДАМИАНОВ

CONTENTS

2 History: The Forest service and its leaders

9 New technologies: Geographic information systems and forests

11 Information

12 First sod

13 The control of the forests continues

14 The Forests around the world: National parks of Montenegro

16 Hunt husbandry: Training of the employees from the hunting system is the path to success

18 Forestry: The permanent forest in development

20 Projects: The Balkan gifts - from people to people

22 A glance in history: The Insurance company „Gora“

24 Guest of the Editorial office: Rene Mey: Realize yourself and love others

26 Jubilee: Prof. Kiril Bogdanov turned 70

III I Love Bulgaria: Paths to the Past

Горската служба и нейните ръководители

Редакцията на сп. „Гора“ от години утвърждава в своята дейност издирването, съхраняването и обобщаването на многообразната ни горска история. Благодарни сме на всички лесовъди, които ни подкрепят и ни съдействат в това начинание. В този брой отново обръщаме поглед към историята на горската служба и нейните ръководители с желанието да подредим и актуализираме фактологията възможно най-точно.

РЪКОВОДИТЕЛИТЕ В ГОРИТЕ

Централната горска служба е създадена през 1879 г., с правителствен указ от 17 юли, като самостоятелен сектор „Надзор над лесовете“ с щат „началник“, „подначалник“ и „писар“ към Отделението на държавните имоти и рудите в Министерството на финансите. За началник е назначен чужденецът Ягершмид Дармцагски, старши лесовъд, който обаче след кратък престой напуска страната.

За първи началник се приема Михалаки Георгиев - писател и общественик, впоследствие дипломат, който оглавява службата (Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията) на 1 февруари 1884 г. и работи в продължение на 9 години (до февруари 1893 г.). Михалаки Георгиев не е лесовъд, но ръководи с вещина горския сектор, който през 1885 г. става Отделение за горите, с необходимия щатен персонал и тежест. Всъщност той започва работа в Министерството на финансите през 1882 г. като началник на Земеделско-търговското отделение. Активно участва в подготовката на първия Закон за горите от 28 декември 1883 г., влязъл в сила на 10 януари 1884 година.

На 1 септември 1893 г. Стефан Дончов, който е първият български младеж, завършил лесовъдство в чужбина (през 1876 г. в Кралската земеделска академия в гр. Проскау, Пруссия), оглавява Отделение „Държавни, общински и частни гори“ в новооткритото Министерство на търговията и земеделието, като преди това 8 години е софийски районен горски инспектор и помощник-началник на Отделението за горите. Ръководи службата до 31 октомври 1894 година.

Стоян Брънчев - вторият лесовъд, завършил през 1889 г. университетата в Мюнхен, оглавява централната горска служба от 15 септември 1895 до 21 юли 1899 г. и в периода 1 април 1911-16 октомври 1913 година.

От 22 юли 1899 до 4 април 1903 г. началник е Йордан

Митрев, който ръководи службата отново от август 1917 г. до юни 1918 година.

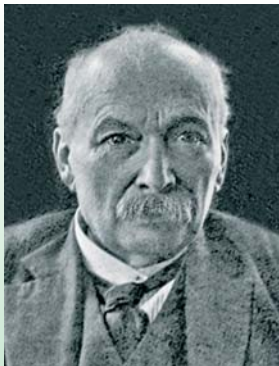
След него поста заема Константин Байкушев (4 юли 1903-1 април 1911 г., по-късно и в периода от 26 юни до 5 декември 1918 г.), Трифон Цачев като началник на Отделението на горите, лова и риболовството в МЗДИ (октомври 1913-август 1917 г.), Петко Марков (5 декември 1918-1919 г. и през 1923-1926 г.), Георги Петров (1919-май 1920 г.), който има изключителен принос и за горския печат, и за лесовъдската съсловна организация (Георги Петров подава доброволно оставка след смяната на тогавашния министър на земеделието Райко Даскалов).

Илия Стоянов, много почтен и ерудиран лесовъд, заема ръководната длъжност три пъти - като началник на Отделението (май 1920-1923 г., есента 1932-20 май 1934 г.) и като директор на Дирекция на горите и лова (16 февруари 1941-20 септември 1944 г.). Димитър (Тако) Григоров е началник от есента на 1926 г. до 30 април 1931 година. При него са отменени концесиите на западнородопските и странджанските гори. От 30 април 1931 г. до есента на 1932 г. длъжността заема Тодор Куманов. Щилиян Кондев е началник на Отделението за горите, лова и инспектората по рибарството към Министерството на народното стопанство (20 май 1934-15 май 1936 г.).

Димитър Загоров заема поста началник на Отделението за горите и лова във възстановеното МЗДИ от 15 май 1936 до 30 октомври 1940 г. и оставя ярка следа в борбата с корупцията с въвеждането на строг контрол в стопанисването на държавните и общинските гори. Георги Сираков е със значителен принос за нашата горскостопанска наука и практика. Работи в централното горско управление от 1936 до 1944 г., като от 1 ноември 1940 до 15 февруари 1941 г. е изпълняващ длъжността между Димитър Загоров и Илия Стоянов (Загоров е

1. Михалаки Георгиев - началник на Отделение за горите в Министерството на финансите (1 февруари 1884 - февруари 1893 г.)

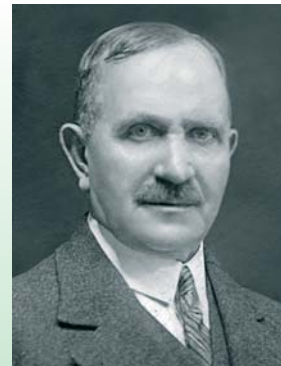
2. Стефан Дончов - началник на Отделение „Държавни, общински и частни гори“ на МТЗ (1 септември 1893 - 31 октомври 1894 г.)

3. Стоян Брънчев - началник на Отделението на МТЗ (15 септември 1895 - 21 юли 1899 г.), началник на Отделение на горите, лова и риболовството в МЗДИ (1 април 1911 - 16 октомври 1913 г.)

4. Йордан Митрев - началник на Отделение „Държавни, общински и частни гори“ на МТЗ (22 юли 1899 - 4 април 1903 г.), началник на Отделението в МЗДИ (август 1917 - юни 1918 г.)

5. Константин Байкушев - началник на Отделението (4 юли 1903 - 1 април 1911 г.), от 1908 - директор на Дирекция на горите, лова и риболова в МТЗ, началник на Отделението в МЗДИ (26 юни - 5 декември 1918 г.)

набързо уволнен след остър конфликт с тогавашното ръководство на Министерството).

От 20 септември 1944 до 1946 г. директор на горите в Министерството на земеделието и държавните имоти е Васил Серафимов. През 1947 г. това ведомство е преименувано в Министерство на земеделието и горите, а директор на Дирекцията на горите и лова става Юлий Михайлов.

Създаденото през 1949 г. самостоятелно Министерство на горите се ръководи от 3 януари 1949 до 21 септември 1951 г. от Георги Попов, който не е лесовъд. Негови заместници са Васил Серафимов и Вълко Гочев. След това се създава Управление на горското стопанство към МС с председател отново Георги Попов. Подпредседател на Управлението от 14 декември 1951 г. става инж. Мако Даков. От 3 април 1953 г. той е председател на Управлението. На тази дата са освободени Георги Попов и Васил Серафимов (както подпредседател). За подпредседатели са назначени инж. Йордан Петков, впоследствие зам.-министър (1953-1976), и инж. Петко Грозев (1953-1957).

До 9 юли 1971 г. ръководител на централното горско ведомство, претърпяло няколко преобразувания (*виж нотатък История на горската служба*), е Мако Даков. Негови заместници са инж. Сава Шиваров (1964-1971) и инж. Иван Груев, един от ръководителите с най-дълъг стаж като заместник в централното ведомство на горите (1965-1986), като след това става първи ръководител.

От 9 юли 1971 до 24 март 1986 г. министър е Янко Марков, юрист, член на тогавашния Български земеделски народен съюз. Заместник-министри по негово време са инж. Йордан Петков, инж. Иван Груев, инж. Христо Вълчовски (1974-1979), инж. Димитър Тасев (1979-1986), инж. Найден Тодоров (1974-1984), инж. Стамен Стаменов (1977-1984), Васил Костадинов (1979-1984), инж. Лазар Панчев (1984-1986), проф. Тачо Илиев (1984-1988), както и Никола Матев като зам.-министър за околната среда (1971-1976), и инж. Георги Начков - ресорен за водите през същия период. През 1976 г. се открива длъжност „главен секретар“, на която е назначен инж. Лазар Панчев (1976-1981), а след него - Никола Василев (1981-1988).

От 24 март 1986 до 1 април 1990 г. председател на Асоциация „Горско стопанство и горска промишленост“ (АГСГП) е инж. Иван Груев. Негови заместници са инж. Димитър Тасев, инж. Стефан Манолов, проф. Тачо Или-

ев, инж. Енчо Москов, инж. Михаил Обецанов, а главен секретар е Никола Василев. Зам.-министър от 1 май 1986 г., отговарящ за горите в създаденото на 24 март Министерство на земеделието и горите, е инж. Лазар Панчев. От 13 януари 1987 до 1 януари 1989 г. той е зам.-председател на новообразувания Съвет по селско и горско стопанство към МС, който отговаря и за работата на АГСГП. След това - до 12 март 1990 г., отново е зам.-министър на възстановеното Министерство на земеделието и горите.

От 1 април 1990 г. до 21 януари 1991 г. председател на самостоятелното ведомство - Комитет по горите и горската промишленост, е инж. Любен Ванчев. Заместници са инж. Лазар Панчев, инж. Валентин Карамфилов и инж. Енчо Москов, а главен секретар е г-р инж. Георги Стенин.

Следващият ръководител на Комитета по горите към МС е проф. Иван Раев (21 януари 1991-8 октомври 1992 г.). Негови заместници са инж. Валентин Карамфилов и инж. Богдан Богданов, а главен секретар - инж. Иван Пенков.

На 8 октомври 1992 г. за председател на ведомството е назначен агрономът ст.н.с. Николай Матаков със заместници - ст.н.с. Иван Маринов и инж. Борис Бузов, и главен секретар - инж. Атанас Симеонов.

От 14 юли 1993 до 27 януари 1995 г. ръководител е инж. Христо Тодоров. Новото лице в екипа от 13 септември 1993 г. е гоц. Величко Гагов, на мястото на ст.н.с. Маринов.

На 22 декември 1994 г. главен секретар става г-р инж. Георги Стенин, който от 27 януари до 30 март 1995 г. е и.г. председател на Комитета. Титуляр от 30 март става инж. Валентин Карамфилов, със заместници г-р инж. Георги Стенин и г-р инж. Иван Костов и главен секретар - инж. Иван Пенков. Създава се длъжност „секретар на ведомството“, на която е назначен инж. Атанас Дарданов.

На 18 февруари 1997 г. екипът е освободен, а за председател на Комитета по горите е назначен инж. Константин Икономов. Заместници са инж. Ромил Бобев и инж. Добромир Добрев. Главен секретар е инж. Валентин Новаков, а секретар на ведомството - Марияна Лукова.

В края на май 1997 г. Комитетът, междувременно преименуван в Главно управление, после - отново в Комитет, е закрит и от 2 юни инж. Икономов е назначен за зам.-министър на новосъздаденото Министерство на

6. Трифон Цачев - началник на Отделението на горите, лова и риболовството в МЗДИ (октомври 1913 - август 1917 г.)

7. Петко Марков - началник на Отделението в МЗДИ (5 декември 1918 - 1919 г., 1923 - 1926 г.)

8. Георги Петров - началник на Отделението в МЗДИ (1919 - май 1920 г.)

9. Илия Стоянов - началник на Отделението в МЗДИ (май 1920 - 1923 г., 1932 - 20 май 1934 г.), директор на Дирекция на горите и лова в МЗДИ (16 февруари 1941 - 20 септември 1944 г.)

10. Димитър Григоров - началник на Отделението в МЗДИ (1926 - 30 април 1931 г.)

11. Тодор Куманов - началник на Отделението в МЗДИ (30 април 1931 - 1932 г.)

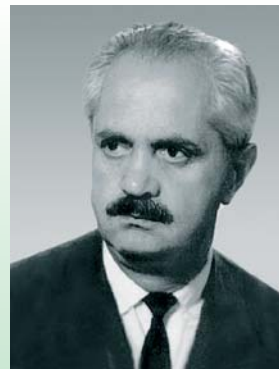
12. Шилиян Кондев - началник на Отделение за горите, лова и инспектората по рибарството в Министерството на народното стопанство (20 май 1934 - 15 май 1936 г.)

13. Димитър Загоров - началник на Отделение за горите и лова във възстановителното МЗДИ, от 1940 г. - Отдел за горите (15 май 1936 - 30 октомври 1940 г.)

14. Георги Сираков - и.г. началник на Отдела за горите в МЗДИ (1 ноември 1940 - 15 февруари 1941 г.)

15. Васил Серафимов - директор на Дирекция на горите и лова в МЗДИ (20 септември 1944 - 1946 г.)

земеделието, горите и аграрната реформа (МЗГАР) и за началник на Главно управление по горите, което от 13 август се установява като Национално управление по горите (НУГ) с ръководна длъжност „началник“.

Зам.-началниците са трима - инж. Тодор Георгиев, инж. Добромир Добрев и юристът Михаил Кожарев. От статистическа гледна точка трябва да споменем, че н.с. инж. Мирослав Якимов от 1 юни до 7 юли 1997 г. изпълнява длъжността на зам.-министър и началник на НУГ поради заболяване на титуляра.

На 2 декември 1997 г. за началник на НУГ е назначен инж. Добромир Добрев. Негови заместници от 15 декември стават ст.н.с. Васил Стипцов и инж. Атанас Симеонов. На 3 ноември 1998 г. вакантната длъжност на зам.-министър на земеделието, горите и аграрната реформа се заема от инж. Милко Станчев, който става и началник на НУГ. Заместници са ст.н.с. Васил Стипцов и инж. Добромир Добрев. Третият заместник - инж. Тони Кръстев, е назначен на 10 юни 1999 година. От 15 септември 2000 г. инж. Милко Станчев остава на длъжността зам.-министър (до 25 юли 2001 г.), а инж. Тони Кръстев е назначен за началник на НУГ, заемайки длъжността до 10 септември 2001 година. Длъжността „зам.-началник“ се закрива, а „главен секретар“ се възстановява. Тя се заема от доц. Васил Стипцов - до 24 септември 2001 година.

На 3 септември 2001 г. за зам.-министър на земеделие-

то и горите е назначена г-р инж. Меглена Плугчиева, която работи до 8 ноември 2004 г., когато става посланик на Република България в Германия.

Началник на Националното управление по горите от 10 септември 2001 г. става инж. Илия Симеонов, който остава на тази длъжност до 25 септември 2007 година. Главният секретар на ведомството от 1 октомври 2001 до 30 януари 2006 г. е инж. Димитър Баталов. От 30 януари длъжността заема инж. Валентина Маринова. От 15 декември 2003 г. за зам.-началник е назначен инж. Росен Попсабов.

На 2 септември 2005 г. зам.-министър на земеделието и горите става доц. Стефан Юруков. От 19 юли до 25 септември 2007 г. той е зам.-министър на преобразуваното Министерство на земеделието и продоволствието. От 25 септември 2007 г. е назначен за председател на създадената самостоятелна Държавна агенция по горите (ДАГ).

За зам.-председатели на Агенцията от 5 ноември 2007 г. са назначени инж. Илия Симеонов, инж. Росен Попсабов и инж. Йордан Радославов. Главен секретар е инж. Валентина Маринова.

От 29 юли 2009 г. за председател на Държавната агенция по горите е назначен доц. Георги Костов, който от 23 октомври 2009 до 8 септември 2011 г. заема длъжността зам.-министър на земеделието и храните. Зам.-председател на ДАГ за времето от 30 юли до 19 август

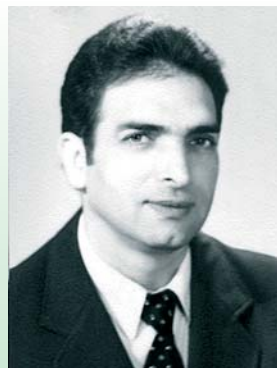
21. Инж. Лазар Пандев - зам.-министър на земеделието и горите, зам.-председател на Съвет по селско и горско стопанство към МС (1 май 1986 - 12 март 1990 г.)

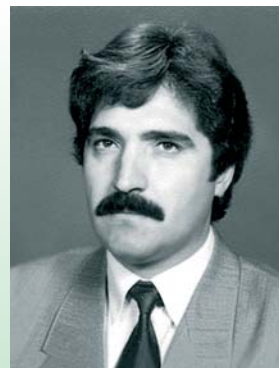
22. Инж. Любен Ванчев - председател на Комитет по горите и горската промишленост към МС (1 април 1990 - 21 януари 1991 г.)

23. Проф. Иван Раев - председател на Комитет по горите към МС (21 януари 1991 - 8 октомври 1992 г.)

24. Ст.н.с. Николай Матов - председател на КГ към МС (8 октомври 1992 - 14 юли 1993 г.)

25. Инж. Христо Тодоров - председател на КГ към МС (14 юли 1993 - 27 януари 1995 г.)

16. Юлий Михайлов - директор на Дирекция на горите и лова в новото Министерство на земеделието и горите (1947 - 1949 г.)

17. Георги Попов - министър на горите (3 януари 1949 - 21 септември 1951 г.), председател на Управление на горското стопанство към МС (21 септември 1951 - 3 април 1953 г.)

18. Акад. Мако Даков - председател на УТС към МС, на ГУ към МС, на КГПП, министър на горите и горската промишленост (3 април 1953 - 9 юли 1971 г.)

19. Янко Марков - министър на горите и опазване на природната среда (9 юли 1971 - 17 юни 1976 г.), министър на горите и горската промишленост (17 юни 1976 - 24 март 1986 г.)

20. Инж. Иван Груев - председател на Асоциация „Горско стопанство и горска промишленост“ (24 март 1986 - 1 април 1990 г.)

густ 2009 г. е инж. Валентин Карамфилов.

От 20 август зам.-председател е инж. Бисер Дачев, който от 23 октомври 2009 г. до 7 януари 2013 г. е изпълнителен директор на новосъздадената Изпълнителна агенция по горите към Министерството на земеделието и храните. Главен секретар остава инж. Валентина Маринова. От 25 януари до 26 август 2010 г. длъжността „зам.-изпълнителен директор“ на Агенцията се заема от инж. Пенчо Дерменджиев. От 9 септември 2010 г. зам.-изпълнителен директор на ИАГ е инж. Красимир Каменов, който в периода 8 януари - 14 август 2013 г. е и.г. изпълнителен директор.

От 1 юли 2013 до 6 август 2014 г. за зам.-министър на МЗХ е назначена г-р инж. Валентина Маринова.

Зам.-министър на земеделието и храните от 8 август 2014 до 26 януари 2017 г. отново е доц. г-р Георги Костов.

От 2 февруари до 12 май 2017 г. зам.-министърът на земеделието и храните е проф. г-р Иван Палигоров.

От 12 май 2017 г. зам.-министър на земеделието, храните и горите, отговарящ и за горския сектор, е Атанас Добрев.

От 14 август 2013 до 14 август 2014 г. изпълнителен директор на ИАГ е инж. Григор Гогов. От 19 август 2014 г. до 8 март 2017 г. изпълнителен директор е инж. Тони Кръстев. От 8 март 2017 г. изпълнителен директор отново е инж. Григор Гогов.

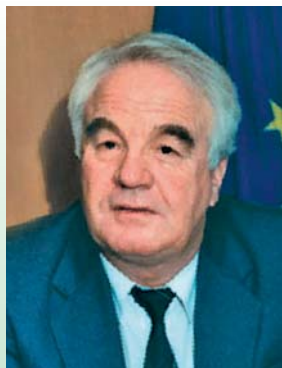
И.г. главен секретар от 1 юли 2013 г. е Тихомир Димитров. От 11 септември 2013 г. до 6 август 2014 г. главен секретар е инж. Веселин Райчев. От 6 август до 10 октомври длъжността заема г-р инж. Валя Маринова. От 10 октомври 2014 до 4 май 2015 г. длъжността главен секретар се изпълнява по съвместителство от инж. Димитър Баталов - директор на дирекция „Опазване на горите и лов“. От 4 май 2015 г. и.г. главен секретар е Илюан Точев, който от 9 август 2015 г. е вече титуляр.

От 12 септември 2013 до 4 септември 2014 г. зам.-изпълнителен директор е инж. Альоша Даков, след което от 4 септември 2014 до 13 март 2017 г. зам.-изпълнителен директор отново е инж. Красимир Каменов.

От 13 март до 7 август 2017 г. зам.-изпълнителен директор е инж. Валентин Карамфилов. От 11 август 2017 г. длъжността заема инж. Росен Попсафов.

ИСТОРИЯ НА ГОРСКАТА СЛУЖБА

След Освобождението на България Временното руско управление въвежда „Временни правила“, с които се поставя началото на българското устройство и самоуправление. Тогава се полагат основите и на българското горско дело - създава се Службата по горите към Финансовия отдел при Временното руско управление. На практика още през 1878 г., веднага след деня на Освобождението, са създадени охранителни звена от

26. Д-р инж. Георги Стенин - и.г. председател на КГ към МС (27 януари - 30 март 1995 г.)

27. Инж. Валентин Карамфилов - председател на КГ към МС (30 март 1995 - 18 февруари 1997 г.)

28. Инж. Константин Икономов - председател на КГ (18 февруари - 2 юни 1997 г.), зам.-министър на земеделието и горите и началник на Национално управление по горите към МЗГ (2 юни - 2 декември 1997 г.)

29. Н.с. инж. Мирослав Якимов - и.г. зам.-министър на земеделието и горите и началник на НУГ (1 юни - 7 юли 1997 г.)

30. Инж. Добромир Добрев - началник на НУГ към МЗГ (2 декември 1997 - 3 ноември 1998 г.)

31. Инж. Милко Станчев - зам.-министър на земеделието и горите и началник на НУТ (3 ноември 1998 - 15 септември 2000 г.), зам.-министър на земеделието и горите (15 септември 2000 - 25 юли 2001 г.)

32. Инж. Тони Кръстев - началник на НУТ (15 септември 2000 - 10 септември 2001 г.), изпълнителен директор на ИАГ (19 август 2014 - 8 март 2017 г.)

33. Д-р инж. Меглена Плугчиева - зам.-министър на земеделието и горите (3 септември 2001 - 8 ноември 2004 г.)

34. Инж. Илия Симеонов - началник на Национално управление по горите към МЗГ (10 септември 2001 - 25 септември 2007 г.)

35. Доц. Стефан Юрков - зам.-министър на земеделието и горите (2 септември 2005 - 25 септември 2007 г.), председател на Държавна агенция по горите към МС (25 септември 2007 - 29 юли 2009 г.)

пешу и конни горски стражари към местните администрации.

С Указ № 1 от 5 юли 1879 г. на Княз Александър Батенберг се сформира първият правителствен кабинет, начело с Тодор Бурмов. С Указ № 23 от 17 юли ръководството на земеделието и горите в Княжеска България се предоставя на Министерството на финансите, където е обособено Отделение за държавните имоти и рудите, в което е създаден самостоятелен сектор „Надзор над лесовете“.

След 1881 г. в регионите вече има и горски надзиратели, а малко по-късно - и щатни лесничей. До 1885 г. горите продължават да са сектор, но в Отделение за държавните имоти, горите, земеделието и търговията към Министерството на финансите. През 1885 г. горската служба е преименувана в Отделение за горите. От 25 май 1893 г. в новооткритото Министерство на търговията и земеделието (МТЗ) централната горска служба се нарича „Държавни, общински и частни гори“. През 1897 г. се приема третият Закон за горите. Откриват се 12 районни служби с по един горски инспектор, а за всяка околия - по един лесничей. С четвъртия Закон за горите от 1904 г. се създават общинските лесничейства. Подобаващо внимание се отделя на залесяванията и борбата с ерозията, които от следващата 1905 г., когато се открива първото Бюро за ук-

репяване на пороищата и залесяването, стават важна част от държавната политика. От 3 януари 1908 г. Отделението за горите е преустроено в Дирекция на горите, лова и риболова, с директор, главен инспектор и двама помощници. На следващата година към Дирекцията се създават три бюра - за експлоатация и размножаване на горите, за арондиране, ограничаване и устройство на горите, за укрепяване на пороищата и залесяване. Откриват се първите ревидни (технически) лесничейства.

От 1911 г. МТЗ променя името си на Министерство на земеделието и държавните имоти (МЗДИ) с Отделение на горите, лова и риболовството, от което впоследствие отпада думата „риболовство“. Административните лесничейства са 43, а ревидните - 7. Балканската, Междусъюзническата и Първата световна война поставят страната на военни релси, но в горите създаването на административни и ревидни лесничейства и на секции за борба с ерозията продължава. До 1922 г. лесничействата са 57 административни и 18 ревидни. Открити са и още 9 горски инспекции и 2 бюра за таксация на горите.

През 1934 г. има Отделение за горите, лова и инспектората по рибарството в Министерството на народното стопанство (съществувало от май 1934 до ноември 1935 г.). От 1935 г. е Отделение за горите и лова във външностановното МЗДИ, а през 1940 г. прераства в Отдел за горите. През 1941 г. отделът става Дирекция на горите и лова. Административните и ревидните лесничейства нарастват до 174.

На 4 декември 1947 г. е приета новата Конституция на Народна република България, която обявява всички гори за държавни. Районните горски инспекции се преименуват в районни дирекции по горите, лесничействата стават държавни горски стопанства. Центърът е в Министерството на земеделието и горите с Обединено горскостопанско предприятие „Държавни гори“.

През 1949 г. се създава самостоятелното Министерство на горите, с указ на МС от 29 декември 1948 г., проществувало до 1951 г., с поделения районни дирекции по горите, транспортни поделения, горски стопанства и дървопреработвателни предприятия. 20 септември 1951 г. е датата на създаването на Управление на горското стопанство към Министерския съвет. Броят на горските стопанства е намален на 112, а на мястото на районните дирекции се създават 12 окръжни управления на горите. Дървобобиът преминава

41. Проф. Иван Палигоров - зам.-министър на земеделието и храните (2 февруари - 12 май 2017 г.)

42. Атанас Добрев - зам.-министър на земеделието, храните и горите (12 май 2017 г.)

36. Доц. Георги Костов - председател на ДАГ (29 юли - 23 октомври 2009 г.), зам.-министър на земеделието и храните (23 октомври 2009 - 8 септември 2011 г., 8 август 2014 - 26 януари 2017 г.)

37. Инж. Бисер Дачев - изпълнителен директор на Изпълнителна агенция по горите към МЗХ (23 октомври 2009 - 7 януари 2013 г.)

38. Инж. Красимир Каменов - и.д. изпълнителен директор на ИАГ към МЗХ (8 януари - 14 август 2013 г.)

39. Д-р инж. Валентина Маринова - зам.-министър на земеделието и храните (1 юли 2013 г. - 6 август 2014 г.)

40. Инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на ИАГ към МЗХ (14 август 2013 - 14 август 2014 г. и от 8 март 2017 г.)

към Министерството на тежката промишленост, в което се създава Управление за дърводобив и транспорт с 25 горскопромишлени предприятия (Горпроми) и горскопромишлени стопанства, с ранг на „цехове“ - второстепенни разпоредители на средствата.

През 1957 г. горите отново са в Министерството на земеделието и горите. Структурите по места са окръжни управления по горско стопанство и горски стопанства. Горпромите преминават към Министерството на строежите и строителните материали. В периода 1958-1960 г. те са подчинени на отдел „Промислен“ към окръжните народни съвети. На 29 юни 1960 г. се създава Главно управление на горите (ГУГ) към МС, към което се връща дърводобивът. Структурите са окръжни управления на горите, горски (176) и ловни (96) стопанства. От 5 юни 1961 г. с Разпореждане № 994 на МС държавният надзор по защита на природата е възложен на ГУГ. От 26 октомври 1962 г. към Главното управление е включена и дървообработващата промишленост и е създаден Национален съвет за защита на родната природа.

На 8 декември 1962 г. се създава Комитетът по горите и горската промишленост към Министерския съвет. На 30 юни 1966 г. се създава Министерството на горите и горската промишленост с районни дирекции по горите, горски и ловни стопанства, държавни стопански обединения (ДСО) - „Стара планина“ (за дървообработващата промишленост), „Мебел“, „Целулоза и хартия“, а от 1968 г. се прибавя и организацията за дърводобива в Коми - Дирекция „Заграничен дърводобив“, която от следващата година прераства в ДСО „Заграничен дърводобив и строителство“. От 9 юли 1971 г. името на централното ведомство е Министерство на горите и опазване на природната среда, с комбинати по дърводобив и дървообработване, районни инспекции по горите и опазване на природната среда, горски и ловни стопанства и държавни стопански обединения по горска промишленост.

На 17 юни 1976 г. опазването на природата се отделя от горите и ведомството отново придобива наименование Министерство на горите и горската промишленост, с поделения горскостопански комбинати (ГСК), горски и държавни ловни стопанства, ДСО. След почти 10 години на устойчива дейност Министерството се закрива и на 24 март 1986 г. се създава Асоциация „Горско стопанство и горска промишленост“ към новосъздаденото Министерство на земеделието и горите. От 13 януари 1987 г. Асоциацията преминава към Съ-

вета по селско и горско стопанство при Министерския съвет с регионални структури - държавни фирми по горско стопанство и дърводобив, горски и държавни ловни стопанства. На 1 април 1990 г. се създава Комитет по горите и горската промишленост към Министерския съвет.

От 21 януари 1991 г. името на ведомството е Комитет по горите, структуриран от 15 април (Постановление № 35 на МС от 1 март 1991 г.) с районни дирекции по горите, фирми за търговия, пласмент и услуги, държавни лесничейства, 9 малки държавни дивечоразвъдни бази (от 1 юни 34-те държавни ловни стопанства са закрити).

От 2 юни 1997 г. горите са вече в състава на новосъздаденото Министерство на земеделието, горите и аграрната реформа като Национално управление по горите. През 1999 г. „аграрната реформа“ отпада от името на Министерството, горските стопанства са реструктурирани в държавни лесничейства и горско-търговски фирми, които впоследствие биват приватизирани. Поделенията са регионални управления на горите и държавни лесничейства. През 2002 г. ловните стопанства се възстановяват като държавни дивечоразвъдни станции.

От 18 юли 2007 г. държавните гори се управляват от Държавната агенция по горите към Министерския съвет, като със Закона за горите от 2008 г. регионалните и местните поделения са районни дирекции по горите, държавни горски и държавни ловни стопанства. От 29 юли 2009 г. Държавната агенция по горите преминава към Министерството на земеделието и храните, а от 23 октомври е преобразувана в Изпълнителна агенция по горите към МЗХ.

Със Закона за горите от 8 март 2011 г. контролните и стопанските функции в горския сектор са разделени. Изпълнителната агенция по горите с 16 регионални дирекции по горите отговаря за контрола, а стопанската дейност е възложена на шест държавни горски предприятия, на пряко подчинение на МЗХ, към които преминават държавните горски и ловни стопанства.

От 4 май 2017 г. „горите“ отново са в името на министерство - Министерство на земеделието, храните и горите.

Материалите подготвиха
Борис ГОСПОДИНОВ
Светлана БЪНЗАРОВА
гл. ас. д-р Евгени ЦАВКОВ

ХРОНОЛОГИЧНО

1. Михалаки Георгиев - началник на Отделение за горите на Министерството на финансите (1 февруари 1884 - февруари 1893 г.)
2. Стефан Дончов - началник на Отделение „Държавни, общински и частни гори“ на МТЗ (1 септември 1893 - 31 октомври 1894 г.)
3. Стоян Брънчев - началник на Отделение „Държавни, общински и частни гори“ на МТЗ (15 септември 1895 - 21 юли 1899 г.)
4. Йордан Митрев - началник на Отделение „Държавни, общински и частни гори“ на МТЗ (22 юли 1899 - 4 април 1903 г.)
5. Константин Байкушев - началник на Отделението, от 1908 г. - директор на Дирекция на горите, лова и риболова в МТЗ (4 юли 1903 - 1 април 1911 г.)
6. Стоян Брънчев - началник на Отделение на горите, лова и риболовството в новото Министерство на земеделието и държавните имоти (1 април 1911 - 16 октомври 1913 г.)
7. Трифон Цачев - началник на Отделението на горите, лова и риболовството в МЗДИ (октомври 1913 - август 1917 г.)
8. Йордан Митрев - началник на Отделението в МЗДИ (август 1917 - юни 1918 г.)
9. Константин Байкушев - началник на Отделението в МЗДИ (26 юни - 5 декември 1918 г.)
10. Петко Марков - началник на Отделението в МЗДИ (5 декември 1918 - 1919 г.)
11. Георги Петров - началник на Отделението в МЗДИ (1919 - май 1920 г.)
12. Илия Стоянов - началник на Отделението в МЗДИ (май 1920 - 1923 г.)
13. Петко Марков - началник на Отделението в МЗДИ (1923 - 1926 г.)
14. Димитър Григоров - началник на Отделението в МЗДИ (1926 - 30 април 1931 г.)
15. Тодор Куманов - началник на Отделението в МЗДИ (30 април 1931 - 1932 г.)
16. Илия Стоянов - началник на Отделението в МЗДИ (1932 - 20 май 1934 г.)
17. Щилиян Кондев - началник на Отделение за горите, лова и инспектората по рибарството в Министерството на народното стопанство и във възстановеното МЗДИ (20 май 1934 - 15 май 1936 г.)
18. Димитър Загорев - началник на Отделение за горите и лова в МЗДИ, от 1940 г. - Отдел за горите (15 май 1936 - 30 октомври 1940 г.)
19. Георги Сираков - и.г. началник на Отдела за горите в МЗДИ (1 ноември 1940 - 15 февруари 1941 г.)
20. Васил Серафимов - директор на Дирекция на горите и лова в МЗДИ (20 септември 1944 - 1946 г.)
22. Юлий Михайлов - директор на Дирекция на горите и лова в новото Министерство на земеделието и горите (1947 - 1949 г.)
23. Георги Попов - министър на горите (3 януари 1949 - 21 септември 1951 г.), председател на Управление на горското стопанство към МС (21 септември 1951 - 3 април 1953 г.)
24. Мако Даков - председател на УГС към МС, на ГУ към МС, на КГПП, министър на горите и горската промишленост (3 април 1953 - 9 юли 1971 г.)
25. Янко Марков - министър на горите и опазване на природната среда (9 юли 1971 - 17 юни 1976 г.), министър на горите и горската промишленост (17 юни 1976 - 24 март 1986 г.)
26. Инж. Иван Груев - председател на Асоциация „Горско стопанство и горска промишленост“ (24 март 1986 - 1 април 1990 г.)
27. Инж. Лазар Панчев - зам.-министър на земеделието и горите, зам.-председател на Съвета по селско и горско стопанство към МС (1 май 1986 - 12 март 1990 г.)
28. Инж. Любен Ванчев - председател на Комитета по горите и горската промишленост към МС (1 април 1990 - 21 януари 1991 г.)
29. Проф. Иван Раев - председател на Комитета по горите към МС (21 януари 1991 - 8 октомври 1992 г.)
30. Ст.н.с. Николай Матаков - председател на КГ към МС (8 октомври 1992 - 14 юли 1993 г.)
31. Инж. Христо Тодоров - председател на КГ към МС (14 юли 1993 - 27 януари 1995 г.)
32. Д-р инж. Георги Стенин - и.г. председател на КГ (27 януари - 30 март 1995 г.)
33. Инж. Валентин Карамфилов - председател на КГ (30 март 1995 - 18 февруари 1997 г.)
34. Инж. Константин Икономов - председател на КГ (18 февруари - 2 юни 1997 г.), зам.-министър на земеделието и горите и началник на Националното управление по горите към МЗГ (2 юни - 2 декември 1997 г.)
35. Н.с. инж. Мирослав Якимов - и.г. зам.-министър на земеделието и горите и началник на НУГ (1 юни - 7 юли 1997 г.)
36. Инж. Добромир Добрев - началник на НУГ към МЗГ (2 декември 1997 - 3 ноември 1998 г.)
37. Инж. Милко Станчев - зам.-министър на земеделието и горите и началник на НУГ (3 ноември 1998 - 15 септември 2000 г.), зам.-министър на земеделието и горите (15 септември 2000 - 25 юли 2001 г.)
38. Инж. Тони Кръстев - началник на НУГ (15 септември 2000 - 10 септември 2001 г.)
39. Д-р инж. Меглена Плугчиева - зам.-министър на земеделието и горите (3 септември 2001 - 8 ноември 2004 г.)
40. Инж. Илия Симеонов - началник на Националното управление по горите към МЗГ (10 септември 2001 - 25 септември 2007 г.)
41. Доц. Стефан Юруков - зам.-министър на земеделието и горите (2 септември 2005 - 25 септември 2007 г.), председател на Държавна агенция по горите към МС (25 септември 2007 - 29 юли 2009 г.)
42. Доц. Георги Костов - председател на ДАГ (29 юли - 23 октомври 2009 г.), зам.-министър на земеделието и храните (23 октомври 2009 - 8 септември 2011 г.)
43. Инж. Бисер Дачев - изпълнителен директор на Изпълнителна агенция по горите към МЗХ (23 октомври 2009 - 7 януари 2013 г.)
44. Инж. Красимир Каменов - и.г. изпълнителен директор на ИАГ към МЗХ (8 януари 2013 г. - 14 август 2013 г.)
45. Д-р инж. Валентина Маринова - зам.-министър на земеделието и храните (1 юли 2013 - 6 август 2014 г.)
46. Инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на ИАГ към МЗХ (14 август 2013 - 14 август 2014 г.)
47. Доц. Георги Костов - зам.-министър на земеделието и храните (8 август 2014 - 26 януари 2017 г.)
48. Инж. Тони Кръстев - изпълнителен директор на ИАГ (19 август 2014 - 8 март 2017 г.)
49. Проф. Иван Палигоров - зам.-министър на земеделието и храните (2 февруари - 12 май 2017 г.)
50. Инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на ИАГ (8 март 2017 г.)
51. Атанас Добрев - зам.-министър на земеделието, храните и горите (12 май 2017 г.)

Географски информационни системи и гори

Горите са динамичен ресурс, който се засяга от много съпътстващи екологични процеси и директни мениджърски интервенции. За да се вземат по-добри решения, да се подобри производителността и да се спести време, пари и човешки ресурс в дейностите по управление на горите се изискват динамични оперативни инвентаризационни данни и географска информация. Развитието на географските информационни системи (ГИС), технологиите за глобално позициониране и технологиите за дистанционно наблюдение позволи събирането и анализирането на полеви данни по начини, които не бяха възможни преди наличието на компютрите. ГИС се оказва инструмент с важна роля при управление на ресурсите, планиране на добивите, управление на пожарите, производство на картите и стратегическото планиране и моделиране.

Обхватът на възможните приложения показва значителната стойност на горите и потенциала на ГИС за подпомагане на тяхното управление. Използването на ГИС в почти всички направления в инженерните, природните и социалните науки предлага точни, ефикасни и възпроизводими методи за събиране, преглеждане и анализ на пространствени данни. Горите са възобновяем природен ресурс и играят важна роля за опазването на околната среда, подходяща за човешкия живот. Освен дървесния ресурс горите осигуряват пасища за животни, местообитания на дивата природа, вода и зони за отдих. Горското стопанство включва управлението на широк спектър от природни ресурси в горските територии. Управлението на горските ресурси в днешния непрекъснато променящ се свят става все по-сложно за горските мениджъри. Затова ГИС се предлага като потенциално средство за справяне с тази сложност, защото те са информационни технологии, които се ползват при разработването на обществени политики за екологично и горско планиране и вземане на решения през последните две десетилетия. ГИС и свързаните с тях технологии предоставят на лесовъдите мощни инструменти за съхранение, анализ и вземане на решения. Например записване и актуализиране на ресурсните запаси, оценка и планиране на добива, управление на екосистемите и планиране на ландшафта и местообитанията. С подобрен достъп до компютри и съвременни технологии ГИС стават все по-популярни за управление на ресурсите.

Пространствени технологии

Глобалната позиционираща система (GPS). Технологията е развита като основен инструмент за управление на селскостопански и природни ресурси. GPS е базирана на сателитни и наземни радионавигации и локационни системи, което позволява на потребителя да определи много точно местоположението на дадена точка на повърхността на Земята. Въпреки че GPS е сложна технология, потребителските интерфейси са се развили, за да станат много достъпни за нетехническия потребител. Обикновени и по-евтини GPS устройства предполагат с точност от 10 до 20 метра, а по-сложните прецизни геодезически системи могат да достигнат до милиметри. Отразените лъчи в инфрачервената част на електромагнитния спектър, който е невидим за човешкото око, са от особено значение за растителни изследвания.

Дистанционно наблюдение. Технологиите за ди-

станционно наблюдение се използват, за да се събере информация за повърхността на земята от далечна платформа, обикновено сателит или сензор във въздуха. Повечето сателитни данни, използвани за картографиране и пространствен анализ, се събират под формата на отразено електромагнитно лъчение, което се преработва в цифров образ, който може да бъде свързан с други пространствени данни.

Географски информационни системи. Разнообразните приложения на географски информационни системи дават възможност за съхранение, управление и анализ на големи количества пространствено разпределени данни, свързани с техните географски особености. Например данните за качеството на водата ще бъдат свързани с място за вземане на проби, представяно от точка. Данните за добивите на реколтата могат да бъдат свързани с полета или експериментални участъци, представени на карта от полигони. ГИС може да управлява различни типове данни, заемащи едно и също географско пространство. Биологичен контролен агент и неговата плячка могат да бъдат разпределени в различни видове растения в експериментален участък. Силата на ГИС се състои в способността им да анализират връзките между функциите и свързаните с тях данни. Тази аналитична способност води до генерирането на нова информация, тъй като се разкриват модели и пространствени връзки.

ГИС приложения

Използването на технологиите GIS, GPS и RS, самостоятелно или в комбинация, обхваща широк спектър от приложения и степени на сложност. Обикновените приложения могат да включват определяне на местонахождението на местата за вземане на проби, чертаене на карти за използване на терен или изследване на разпределението на типове почви във връзка с добивите и производителността. По-сложните приложения се възползват от аналитичните възможности на софтуера за GIS и RS. Те могат да включват растителна класификация за прогнозиране на добива на реколтата или въздействие върху околната среда, моделиране на модели за отводняване на повърхностни води или проследяване на моделите на миграция на животните.

Приложенията за ГИС могат да бъдат групирани в различни категории в зависимост от нивото на интеграция с други системи за управление на горите и финансови системи. Тези категории включват събиране и

поддръжка на данни, производство на карти, разглеждане на данни и заявки и системи за мотивиране на решения.

Приложение на ГИС в управлението на горите **ГИС за стратегическо планиране и моделиране.**

Планирането на управлението на горите включва изготвянето на прогнози за бъдещата гора по отношение на алтернативните управленски дейности. Тази способност е от решаващо значение за почти всички аспекти на прогнозирането на управлението, особено за дългосрочното предлагане на дървесина и диви животни. ГИС съхранява както географската, така и цифровата структура на горските единици за картиране и връзките на пространствената база данни към моделите за планиране. Тя позволява на мениджъра ефективно да добави както важните времеви, така и пространствени измерения на процеса на планиране на управлението. В рамките на наличните данни и техните модели мениджърът може да прогнозира сценарии в бъдеще за 5, 10, 25 или 100 години.

Производство на карти. Горските стопани се нуждаят от голямо разнообразие от карти, за да помогнат с ежедневните си дейности. Стопанските карти се използват най-често за целите на ориентацията и могат да съдържат допълнителна полезна информация като пътища, реки, граници на отдели, дървесни видове и размер на отделите. В картата могат да бъдат включени и други елементи - топографски характеристики (контури), инфраструктура, водни точки, пожарни прегради, съседни и консервационни зони.

Управление на пожари. Ефектът на пожарите върху горските ресурси е друго важно предизвикателство в управлението на горите. Дейностите по управление включват предотвратяване на пожари, наблюдение на дивата природа и действия за възстановяване след пожар. Възможностите за моделиране на ГИС са доста ефективни за това. Традиционно експертите по горски пожари използват ГИС за картографиране на горимата субстанция и климатичните условия и оценка на опасността от пожар. Горските пожари са с важно влияние върху растителността, животните, растенията, почвата, водния отток, качеството на въздуха, микроклимата и дори общия климат. Те причиняват големи щети и водят до огромни загуби.

Ключът към управлението на горските пожари е възможността да се предвиди пожарното поведение след запалване. Моделите на пожарното поведение са разработени от моделите на горимата маса за прогнозиране на интензивността на огъня въз основа на фактори като наклон, височина, изложение на местата, скорост на вятъра, относителна влажност, покритие на облака, температура, налична влага и други. Тези модели обаче не са пространствени и обикновено се използват за прогнозиране на пожарното поведение за доста голяма площ. За да се увеличи чувствителността на поведението на пожарните модели към пространствената вариабилност в горска територия, моделите на пожарното поведение се комбинират с растерни слоеве в ГИС. С входните слоеве, съхранени в ГИС, неговите възможности за математическо моделиране, заедно с избрани таблици за търсене, се използват за внедряване на няколко модела за горима маса и пожарна интензивност. Прилагането на ГИС на модели по пожарно поведение е полезно при намирането

на потенциални зони за контрол, планиране на модели на запалване и приспособяване на чувствителни зони, които биха били неблагоприятно засегнати от високите интензивни пожари. Подобна е практиката в страните от Южна Европа, където са изградени и функционират ГИС базирани комплексни системи за превенция, наблюдение, ранно откриване, оповестяване и борба срещу горски пожари с ползване в реално време на цялата налична информация от всички участници в гасаческата дейност.

Планиране на добивите. Добрите практики за управление на горите изискват детайлно планиране на дърводобивните дейности, което да включва пространствено идентифициране на сечищата, пътищата за добив, временните складове и чувствителните зони (например влажни зони). Картите представляват основен инструмент за планиране на тези дейности. Други тактически функции на ГИС за планиране на дърводобива използват карти за идентифициране на планираните сечи в продължение на няколко години и за консолидиране на терените и пътищата за добив, важно за ефективното използване на оборудването и други ресурси.

Управление на ресурсите. Събирането на данни за горите при инвентаризацията и мониторинг на промените са от решаващо значение за дейности по управление на горите. ГИС може да се основава на тези дейности, като включва модели, които да ръководят събирането на данни за дървесния запас, лесовъдските дейности и дейностите по управление на пожари или да предскажат добива на дървесина и други ресурси. Приоритети като опазването на местообитанията, осигуряването на възможности за отгих и свеждане до минимум на визуалното въздействие при дърводобива също нарастват. Някои приложения се занимават с отделни въпроси на управлението като производството на дървесина, докато други илюстрират как една комбинация от ограничения в управлението може да бъде интегрирана чрез използването на ГИС в производството на дървесина и опазването на местообитанията.

Използване на ГИС в управлението на горите
ГИС е добро средство за управление на горите, защото отговаря на въпроси, които помагат в дейностите по управление на горите.

● **Местоположение:** Къде се намира? Разположение на горските ресурси в стопанската единица по много начини, като например име на местност, географски координати, отгел и подотгел.

● **Наличие на инфраструктура и пространствени ограничения:** Къде са? Определено разстояние от пътя или реката.

● **Тенденции:** Какво се е променило оттогава? Да се разбере какви промени са настъпили в използването на земята в дадена област във времето.

● **Земно покритие:** Какви типове съществуват? Например определя има ли свлачища или ерозирани терени в горските територии.

● **Моделиране:** Какво ще последва, ако се осъществи дадена дейност? Например какво ще се промени, ако в гората бъде изградена нова пътна мрежа.

Изграждане на функционална ГИС за горските територии в България

Известно е, че основните компоненти на географска-

та информационна система са: база данни, софтуер, хардуер и обучен персонал. За да бъдат ефективно ползвани данните за горите, с които ИАГ разполага, би трябвало да бъдат предприети няколко важни действия.

База данни. Наличната база данни за горите може да бъде обработена и подготвена за работа в ГИС среда. Това е свързано с конвертиране на файловия формат и трансформация на координатната система - дейност, която ИАГ ще приключи в краткосрочен аспект.

Софтуер. Наличният в ИАГ ГИС софтуер подлежи на осъвременяване, като е целесъобразно това да бъде съпроводено с оптимизация на типовете лицензи. Оптимизацията е необходима за постигане на максимално ефективна комбинация между сървърните и клиентските лицензи. Подходящо е да се проучат подробно безплатните „open source“ възможности.

Хардуер. ИАГ разполага с компютърно оборудване, което може да обезпечи работата на отделните експерти в качеството им на клиенти в обща информационна система, но няма необходимата техника за обезпечаване на сървърния компонент. Не трябва да се пре-

небрегват възможностите, които предоставят съвременните технологии, отчитайки липсата на необходимост от сериозна първоначална инвестиция и на практика непрестанното обслужване.

Обучен персонал. Експертният състав от системата на горите се нуждае от специализирано обучение по ГИС. Подобни обучения са провеждани по проекти на ИАГ с външно финансиране, но предвид непрестанното развитие на съвременните технологии те трябва да се планират постоянно.

Навлизането на мобилни телефонни апарати с възможности, достатъчни за базово използване на ГИС за гори, обезсмисля инвестирането в допълнителна специализирана техника и осигурява необходимата мобилност при работа на терен. Изпълнителната агенция по горите в рамките на проекта „Горите на орела“ по програма LIFE + на ЕС обсъжда възможностите с европейско финансиране да бъде изготвено и предоставено за безвъзмездно ползване мобилно приложение.

Инж. Георги ТИНЧЕВ
главен експерт в дирекция
„Гори и лесовъдски дейности“ в ИАГ

Информация

WWF - България, с решения за спиране на незаконните сечи

На пресконференцията, проведена в БТА на 19 юли, представителите на сектор „Гори“ във WWF - България, презентираха разработените от тях инструменти и решения за справяне с незаконните сечи до 2020 година. Пресконференцията бе открита и водена от Владимир Иванов - PR на неправителствената организация, а експертите на сектора - инж. Александър Дунчев, инж. Нели Дончева и Яна Барзова, запознаха журналистите с възможностите гражданското общество с помощта на държавните институции и НПО по-активно да се включи в този процес. Разработени са три видеоинструкции по 1.5 мин. - „Незаконни сечи - проверка на терен“, „Незаконни сечи - проверка на камион“, „Незаконни сечи - пагубни последици за гората и за хората“, в които е разяснен по достъпен начин пътят за подаване на сигнал от гражданин на случаен, в който той е преценил, че добивът или превозът на дървесина са незаконни. Бе отбелязано, че чрез достъп до GIS платформата за горите на ИАГ и задължителното монтиране на устройства за позициониране и проследяване (GPS) към всяко товарно превозно средство, транспортиращо дървесина или недървесни горски продукти, което на практика премахва възможността за повторно ползване на един и същ превозен билет, това стана достъпно за всеки компютърно грамотен човек. Проверката на законността на сечта и извоза би спестила и неоснователни сигнали, подавани към тел. 112. WWF - България, е готов с приложение за мобилните телефони за слой „Защитени територии“.

От страна на Изпълнителната агенция по горите участваха г-р инж. Ценко Ценов - директор на дирек-

ция „Гори и лесовъдски дейности“, и инж. Димитър Баталов - директор на дирекция „Опазване на горите“. Те информираха журналистите, че от началото на юни до датата на провеждането на пресконференцията проверките, възложени от ръководството на ИАГ, надхвърлят 30 000. Те са провеждани от мобилните групи на шестте държавни предприятия и от горските инспектори по контрол и охрана на регионалните дирекции по горите. Профилът на извършените нарушения продължава да бъде най-често свързан с незаконен добив на дървесина, без да са представени изискваните документи, липса на GPS система за проследяване, липса на записи за разчитане на регистрационните номера на транспортните средства, които влизат в обектите, и на камери за видеонаблюдение на всички входи и изходи в регистрирани обекти за складиране, преработка и експедиране на дървесина. Действията за превенция и ограничаване на нарушенията в горските територии, особено с характера на незаконен дърводобив, нямат кампаниен и епизодичен характер и ще продължават. Инж. Баталов се спря и на отдавна предлаганите нормативни промени в редица наредби и закони и особено в Наказателния кодекс, които да спрат ненаказуемостта на злостни и постоянни нарушители в горите.

Инж. Ценов осведоми представителите на медиите за действията на ИАГ по главния проблем на горския сектор в момента - съхненето на горите, като ги помоли да обърнат внимание на правилната и достоверно инвентаризирана площ на засегнатите от съхнене гори - 75 000 ха, 2500 ха от които са поразени от стъблени вредители. ♣

Заслужено признание

На 22 юни зрелостниците от випуск 2017 на ПГТС „Христо Ботев“ - Веллингград, получиха дипломи и свидетелства за професионална квалификация. На тържеството присъства председателят на Общински съвет - Веллингград, инж. Бельо Мандраджиев.

Краят на учебната година е белаян от друго важно събитие - с решение на Министерски съвет от 28.06.2017 г. ПГТС „Христо Ботев“ е обявена за гимназия с национално значение. Този статут е ново начало в развитието на гимназията и заслужено признание за дългогоди-

шен целенасочен професионализъм, потенциал и авторитет на управленския екип, учителите и учениците.

В изпълнение на програмата си за международен обмен и опит в областта на горското и ловното стопанство на 25-28 юни представителна група от Професионалната гимназия, водена от директора инж. Стефан Шулев, посети Тимишоара, Румъния, за да се запознае с опита на Колежа по гори и земеделие „Casa Verde“. Домакините ни предоставиха възможност да се запознаем с най-старото училище в

Румъния, създадено преди 132 г., което е пряк наследник на австро-унгарските традиции в областта на горското стопанство. Проведена бе ползотворна дискусия за параметрите на сътрудничество между двете училища и са набелязани основните насоки на работа. Подписано бе и споразумение за обмен на опит на учители и ученици, съдействие при организиране на международно състезание по горски многобой и партньорство в съвместна работа по европейски проекти и програми.

Недялка СТЕФАНОВА

ИАГ и WWF ще продължат да сътрудничат

Едни и същи цели стоят пред Изпълнителната агенция по горите като орган, който провежда държавната политика в горското стопанство на страната, и Дунавско-Карпатската програма на WWF. Това стана ясно на проведената на 8 юни в ИАГ работна среща, в която участие взеха инж. Валентин Карамфилов - зам. изпълнителен директор на ИАГ, Ирене Луциус - регионален консервационен директор на WWF, Веселина Кавръкова - ръко-

водител на WWF - България. След направен преглед на сключеното споразумение за сътрудничество от 2010 г. е взето решение за изработването на ново за следващите две години.

Програмата на WWF се изпълнява в България от 1998 г., а от 2006 г. е официално регистрирана неправителствена организация. Основните ѝ цели са опазването и възстановяването на биологичното разнообразие и гарантирането на

устойчивото развитие в района, който обхваща България, Румъния, Словакия, Хърватия, Украйна и Молдова. България е една от малкото страни, които изпълняват своите задължения, и отговаря на европейските директиви, гарантирайки поддържането на благоприятен природозащитен статус за отделните видове горски местообитания в защитените зони по „Натура 2000“.

Дирекция „ИОВО“ на ИАГ

Първа копка

На 10 юли в двора на ЛТУ бе направена първа копка и бе даден официално стартът на проект „Модернизирани и обновяване на образователната инфраструктура на Лесотехническия университет“, финансиран по Оперативна програма „Региони в растеж 2014-2020 г.“, по приоритетна ос 3 „Регионална образователна инфраструктура“ и процедура на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ „Подкрепа на висшите училища в Република България“.

Присъстваха проф. д-р Любен Тотев - ректор на Минно-геоложкия университет и председател на Съвета на ректорите, чл.-кор. арх. Атанас Ковачев - ръководител на проекта, инж. Нина Стоянова - управител на фирмата-изпълнител „Калистратос Груп“, инж. Григор Гогов - изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите, ректори на университети и директори на държавните горски предприятия, преподаватели и служители на ЛТУ.

В словото си ректорът на ЛТУ проф. Иван Илиев подчерта: „Основната цел на предстоящата работа е подобряване на качеството на учебната среда по професионални направления „Горско стопанство“ и „Науки за земята“. Подготовката на този проект отне 6 месеца, но той е изключително важен за нас, защото неговото изпълнение ще позволи ефективно провеждане на занятия на над 1000 студенти, специализанти, докторанти и преподаватели в съвременна и модерна среда за обучение. Оборудването ще включва над 150 нови компютърни системи и мултимедийни устройства и апаратура за учебна работа.“

Проф. Илиев сподели, че общата стойност на проекта е 3 263 456.54 лв., от които 2 548 392 лв. е финансирането от ЕС, 265 348.30 лв. са собствено финансиране и 449 716.24 лв. - национално финан-

След символичната първа копка ректорът на ЛТУ проф. Иван Илиев даде началото на строително-монтажните работи по стар български обичай с менче с вода. Вдясно от него са инж. Нина Стоянова и чл.-кор. Атанас Ковачев

сиране. С тези средства ще бъде извършено реновиране на подпокривния етаж на централната сграда на Университета на площ 2317 м², където ще бъдат изградени 26 учебни кабинета със специално оборудване, ще бъдат въведени мерки за ефективна енергийност и осигуряване на безпрепятствен достъп на хора с увреждания. Изпълнението на проекта ще позволи подмяна на отоплителните и осветителните тела и изграждането на 2 нови асансьора, което ще осигури спестяване на енергия от 473 000 кВтч. годишно. Срокът за завършване на обновлението е 29 септември 2018 година. **Т**

Контролът в горите продължава

Близо 60 000 са проверките в горските територии на страната от началото на юни, когато ръководството на Министерството на земеделието, храните и горите инициира засилен контрол.

За първата половина на месец август са извършени 14 378 проверки, като 8603 от тях са осъществени от мобилните групи и горските стражари на 6-те държавни предприятия, и 5775 - от горските инспектори по контрол и охрана от 16-те регионални дирекции на ИАГ.

Горските служители са проверили 3123

обекти за добив на дървесина, 4643 обекти за складиране, преработка и търговия с дървесина, 4751 превозни средства, 3446 ловци, 411 риболовци и 1854 други физически лица, извършващи дейности в горски територии. При проверките от контролните органи е задържана 605 м³ дървесина, включително обла, 247 пр. м³ дърва за огрев, както и 28 кг незаконно добити недървесни горски продукти (билки, гъби и др.).

Констатираните нарушения, установени с актове за административно нарушение, са

общо 316, а съставените актове по Закона за горите - 273.

Най-честите нарушения по Закона за горите продължават да са свързани с незаконен добив на дървесина без изискваните документи, липса на GPS система за проследяване, липса на записи за разчитане на регистрационните номера на товарните транспортни средства, влизащи в обектите и липса на камери за видеонаблюдение на всички входи и изходи в регистрирани обекти по складиране, преработка и експедиция на дървесина.

България - кандидат за членство

България в лицето на Изпълнителната агенция по горите кандидатства за членство в Схемата за горски семена и растения към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Представители на тази организация ще оценяват системата за сертификация на горски репродуктивен материал в страната и еквивалентността ѝ със системата на международната организация. Четиридневната мисия на международните експерти започна на 7 юни с работна среща в ИАГ, на която присъстваха инж. Григор Гогов - изпълнителен директор, както и експерти от Агенцията.

През следващите дни представителите на международната организация посетиха няколко семеипроизводствени градини и разсадници в страната.

Окончателният доклад от оценителската мисия ще бъде представен от Секретариата на Годишната среща на Схемата за горски семена и растения, която ще се състои на 3 и 4 октомври 2017 г. в Копенхаген, Дания. При постигане на консенсус на Годишната среща и одобрение от страна на Комитета по земеделие на Съвета на ОИСР България ще стане пълноправен член на Схемата за горски семена и растения.

Присъединяването на България в лицето на

ИАГ към Схемата ще даде възможност на държавните горски предприятия, общини и частни лица - доставчици на горски репродуктивен материал, да търгуват с останалите страни членки на Схемата, сред които са Сърбия, Турция, САЩ, Канада. В същото време ще се намалят административните и финансовите тежести за българските производители и търговци с горски репродуктивен материал. Ще бъде осигурен безплатен достъп до методически ръководства за производство на горски репродуктивни материали, наръчник за тестване на семена и най-добрите международни практики.

Международна среща за производство на биомаса

Горски експерти от Каталония, Финландия, Италия, Словения, Румъния, Латвия, Ирландия и България споделиха своя опит и практика, свързани с усвояването на горски и земеделски отпадъчни продукти за производство на биомаса, на международната работната среща на 12-15 юни в Латвия в рамките на проект „Регионални политики за устойчива биоенергия - BIO4ECO“ по програма INTERREG EUROPE на ЕС. Представителите на ИАГ бяха водени от главния секретар Илиан Точев.

Д-р инж. Деница Пандева, директор на дирекция „Проекти и международни дейности“ в ИАГ, подчерта в презентацията на горския сектор на България, че най-голямо предизвикателство за България е да постигне ефективно използване на дървесната биомаса за енергийни цели. Сега използването на голяма част от суровината е съпроводено с отделяне на големи количества въглероден диоксид. Усилията трябва да се концентрират в малките населени места, които разполагат с достатъчно суровина, а съвременни-

те инсталации ще повишат енергийната ефективност и ще намалят отделянето на твърди частици. Експерти от Държавния горски институт на Латвия представиха експериментални площи от смърч, в които за наторяване се използват различни концентрации от дървесна пепел, произведена чрез специална технология от остатъчна дървесина.

Участниците във форума посетиха един от най-големите национални паркове в Латвия, както и лаборатория за експериментални изследвания към Държавния горски институт.

Кампанията „Аз пазя горите и орлите на България“

За четвърта година ИАГ и Българското дружество за защита на птиците (БДЗП) започват кампанията за избор на най-значима история, свързана с предотвратяване на престъпления срещу природата „Аз пазя горите и орлите на България“. Ще се кандидатства чрез попълването на формуляр за номинация, с приложени документи, кореспонденции с институции, снимки, показващи действията, предприети от кандидата за развитието на случая. Всеки желаещ може да направи номинация както за се-

бе си, така и за познат. Важно е документите да бъдат придружени с данни за контакт на кандидата. В края на годината независимо жури от представители на БДЗП и ИАГ ще определи победителите в две категории - „Професионалисти“ и „Любители“. За първи път тази година ще бъдат отлучени и хората, изпратили номинациите. Историите ще бъдат публикувани на интернет страницата на проекта и във Фейсбук.

Кампанията се провежда в рамките на про-

екта „Опазване на ключови горски хабитати на малкия креслив орел в България“, финансиран от Програма „LIFE+“ на Европейския съюз. Целта на проекта е участниците в случаи на предотвратяване на престъпления срещу природата да бъдат поощрени и да станат пример за цялото общество като хора с активна гражданска позиция и високи професионални стандарти. Номинациите се изпращат на адрес:

kampania@eagleforests.org
до 30.10.2017 година.

Националните паркове в Черна гора

Бившата югославска република Черна гора, суверенна държава от 2006 г., обхваща 13 812 км², с население около 620 000 жители. Нейното географско местоположение и геоморфология обуславят голямо фитогеографско разнообразие. Сапфиреното крайбрежие на Адриатическо море, високите карстови планини, гори, пасища, глациални езера, най-дълбоките каньони в Европа и китни селища определят разнообразен и красив ландшафт на тази малка страна. Обособени са 5 национални парка - „Дурмитор“, „Биоградска гора“, „Ловчен“, „Шкодренско езеро“ и „Проклетие“, които заемат 8 % от територията на Черна гора, а това е много добър показател за запазване на природното наследство.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК „ДУРМИТОР“

Названието означава „водна планина“. Създаден е през 1952 г. в Динарския планински масив върху 39 000 хектара. Характерно за релефа е обширното плато на 1500 м н.в., заобиколено от 23 планински върха над 2300 м н.в., с 18 глациални езера. Четири реки - Тара, Драга, Сушица и Комарница, образуват каньони, като на Тара е с дължина 82 км и дълбочина 1333 м - най-дълбокият в Европа и втори след Колорадския каньон в САЩ. Той е особено красив поради голямата дълбочина в карста и наличието на водопади, бързеи и разнообразна растителност. Броят на висшите растения е 1300 и включва много ендемити и реликти. Черноборовите гори са високопродуктивни, като отделни дървета достигат височина 40 м и възраст 400 години. Насажденията от ела, смърч и някои широколистни видове са доб-

ре запазени. Животинският свят е представен от мечки, вълци, сърни, белки, лисици, диви кози, орли. На места са съхранени и действат катуни - летни поселища за паша на добитъка. Управлението на парка е в Жабляк с 2000 жители, чийто основен поминък е туризмът. Поддържат се 150 км туристически и 86 км велосипедни пътеки и се предлагат развлечения като плуване със сал по бързеите на реките по маршрути с дължина 14, 38 и 90 км, както и с каяк, спортен риболов, скално катерене, ски, ралита с джип по труднопроходими терени, опознаване на историческото наследство - манастири, църкви, мостове, занаяти, провеждане на фестивали, изложби, представяне на кулинарно изкуство. Паркът е включен в Списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК „БИОГРАДСКА ГОРА“

Разположен е между реките Тара и Лим върху 5650 хектара. Ограден е от планинските върхове Черна глава - 2139 м, и Зекова глава - 2117 метра. Флористичното богатство обхваща над 2000 растителни вида, в т.ч. 86 дървесни и храстови, в 16 горски съобщества с участие на бук, ела, смърч, клен, планински явор, ясен, бряст, черна елша, някои достигащи височина 50-60 м и възраст 400 години. Фауната включва 350 вида насекоми, 200 вида птици, 80 вида пеперуди, бозайници - мечки, вълци, сърни, лисици, белки, катерици. Управлението на парка е в Колашин, а край езерото Биоград е открит Посетителският център. Обособени са туристически пътеки с дължина 8, 18 и 35 км, велосипедни планински алеи и са създадени условия за екскурзии с лодки, спортен риболов, посещение на катуни.

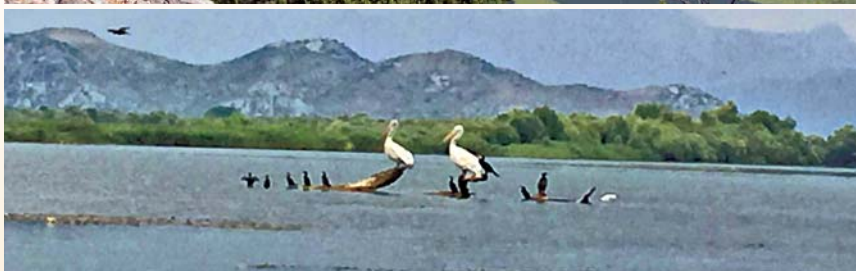
НАЦИОНАЛЕН ПАРК „ЛОВЧЕН“

Заема централната част на Ловченския карстов масив между залива Котор, ривиерата на Будва и Шкодренското езеро. Обявен е през 1952 г. върху 6220 хектара. След остриите завои над Котор се открива превъзходна панорама към залива и Херцеговина. На Езерски връх е изграден мавзолей на Петър II Петрович Ниегош - черногорски владетел, епископ и поет. Флората обхваща 1300 растителни вида, в т.ч. реликтни, ендемични, лекарствени и декоративни растения. Фауната е богата - над 200 вида птици, а от едрите бозайници се срещат кафява мечка, глиган, вълк, чакал, сърна. Паркът предоставя възможности за всички стандартни планински спортове и занимания, включително за рискови игри. Управлението на парка е в Цетине, а Посетителският център - в Иванова корита.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК

„ШКОДРЕНСКО (СКАДЪРСКО) ЕЗЕРО“

Площта на най-голямото езеро на Балканите варира в зависимост от водното му ниво от 334 до 505.8 км², като 2/3 от територията му се намира в Черна гора, а 1/3 - в Албания. В езерото се влива р. Морача, а изтича р. Бояна (32 км), като средната му дълбочина е 5 м, а максималната - около 50 метра. Този черногорски национален парк, обявен през 1983 г., се намира в долината на Шкогра и Зета върху 40 000 ха и е включен в Рамсарската конвенция. Тук има огромно разнообразие на птици, ихтиофауна и блатна растителност. Гнездят над 280 вида птици, част от които са застрашени и уязвими, включително далматинският пеликан. По околните голи карстови планини се среща кестен, нар, лаврово дърво, бръшлян и храсти. Има два посетителски центъра - „Вранина“ и „Вирпазар“. В парка се практикуват туризъм, колоездене, спортен риболов, круизи, наблюдения на птици, посещения на манастири, музеи, фестивали, дегустация на вино и местни храни.

НАЦИОНАЛЕН ПАРК

„ПРОКЛЕТИЕ“

Той е регистриран през 2009 г. върху 16 630 ха на границата на Черна гора с Албания и Косово. Планината е описана в средата на XIX в. от австрийския геолог Ами Буе. Паркът обхваща планински и високотоплински терени с венец от разпръснати върхове над 2500 м н.в., циркуси и ридове, които определят неговия красив ландшафт. На територията на „Проклетие“ са разпространени разнообразни гъбови, букови и иглолистни гори и много пасища. В парка се практикуват всички планински спортове и разнообразности на културен туризъм. Посетителският център е в Гусине.

Александър Х. АЛЕКСАНДРОВ

Обучение и квалификация на работещите в системата на лова е пътят към успеха

Ловът е най-гребното човешко занимание. В продължение на хилядолетия той е определял отношението на човека към природната среда и животинския свят. Ловецът е съзнавал, че само съвместно с тях може да съществува, опознавайки техните закономерности. Какви са днес измеренията на този гребен спорт? Дали разбираме същността на проблемите му, които изискват познания по биологията, екологията на ловните и защитените видове, по кинологията и оръжезнанието. Познаваме ли ограниченията, наложени от редица конвенции и закони, и от моралните норми, преживяли хилядолетията на неговото развитие. На лова вече не може да се гледа като на средство за препитание или предоставена възможност за доказване на господството ни над природата. Днес той е последният етап от ловностопанската дейност и цялостното устойчиво стопанисване на дивеча в променената от човека през последните няколко столетия околна среда. Той е единственият цивилизован начин за управление и намаляване на запасите на дивеча в земеделските площи и възобновителните участъци в горите, където нанася значителни щети, и нашата навременна намеса за тяхното ограничаване не може да се пренебрегва. Точно в тези урбанизирани територии трябва да се осигури устойчивото развитие и на растителния, и на животинския свят, а това става чрез лова. Нима отровата - другият възможен начин за намаляване на запасите, е по-хуманен и допустим? Възелът гора-дивеч-агробизнес е труден за разплитане, но това е задачата на съвременното ловно стопанство. Нейното решаване изисква значими познания и за дивеча, и за средата, която той обитава.

Истинският ловец е най-добрият природозащитник и чрез лова се поддържат дивечови популации. Например в Германия през последните 20 години се отстрелват над 1 млн. сърни годишно, а по пътищата загиват до 100 000. Кой неловен вид има такава биомаса в страната, като се има предвид, че запасите, при това устойчиви, на сърната при този отстрел трябва да са около 4 пъти повече, или над 4 млн. екземпляра? Хиляди са книгите, които разглеждат теорията и практиката как чрез лова се поддържа устойчива, силна и жизнена популация от даден вид на определено място. Сред тях е и монографията на проф. Егон Вагенкнехт с предизвикателното заглавие „Грижи за сърната с пушка“. Книгата „Подборен отстрел на едрия дивеч“ (Нинов, Ботеф, Колев) отговаря на същите важни въпроси и има вече пет издания.

Ловният трофей и оценката му представляват особен интерес. След Световното ловно изложение в Пловдив „ЕКСПО'81“ участвах в почти всички международни и големи национални трофейни изложения като експерт, а по-късно бях и първи вицепрезидент и президент на Комисията „Изложби и трофеи“ към СИС. Членове на комисията бяха професори по ловно стопанство, национални експерти и ръководители на ловни структури, не само от Европа. Това ми позволи да се

запозна с ловното стопанство на различни страни и да защитавам и утвърждавам от името на Комисията мястото и значението на ловните трофеи за нашата ловностопанска дейност.

Ловният трофей носи и запазва във времето най-точната информация за състоянието на дивеча в периода на добиването му. В каталозите на ловните изложения се съдържа информация за трофея, която дава възможност те да се сравняват и да се правят изводи. На изложението в Берлин през 1937 г. нашият най-силен трофей е 202 точки по СИС. Притежаваме световния рекорд с над 278 т. по СИС и с десетките трофеи над 240 т. доказваме, че в края на миналия век имаме най-силната популация в ареала на благородния елен. Това е резултатът от ефективното стопанисване на този вид у нас в периода до 1988 г., когато е отстрелян еленът. Ловните трофеи показват както възхода, така и срива на ловностопанската дейност. До 1988 г. имаме 15 трофея с оценка над 250 т., а след този период само три.

Дивечът предоставя и изключителни възможности за редица проучвания, които са ценни за хората. Той живее на свобода при естествени условия и е най-добрият биоиндикатор за състоянието на средата, която обитава, от гледна точка на натоварването ѝ с радиоактивни елементи, тежки метали, пестициди, отрови от химичните третириания на селскостопанските площи. Всичко това несъмнено има пряко отношение към нашето здраве. А ресурсните видове поради високия им отстрел са възможност за събиране на обилен материал за изследвания и следователно за достоверни изводи.

В периода 1993-1995 г. у нас се проведе проучване за натоварване на дивеча с тежки метали и на средата, която обитава, финансирано от австрийска страна. Такова мащабно изследване дотогава у нас не е правено. Проектът с ръководител проф. Ондершека бе съвместен - на катедра „Ловно стопанство“ в АТУ и на Изследователския институт „Познания за дивеча и екология“ към Ветеринарномедицинския университет във Виена, където се извършиха и химичните анализи. От нашата катедра в проекта участваха проф. Никола Ботеф, доц. Нино Нинов и гл. ас. Христо Михайлов. Ветеринарномедицинският университет във Виена е може би най-силната структура в Европа, която работи по проблемите на екологията на дивеча, т.е. изследва средата, която дивечът обитава. Чрез здравния статус на дивеча достигаме до здравния статус на средата и до всичко, което имаме на трапезата си - растителна и животинска селскостопанска продукция, гъби, билки, диворастващи плодове.

Австрийските колеги са провели същите проучвания в Австрия, Швейцария, Германия и Словакия, което е възможност за сравнения, още повече че всички химични анализи са правени от тях по единна методика. Проучването е значимо и по мое мнение е необходимо да се повтаря през 15-20 години. У нас избрахме 16 района в страната, в които изследвахме съдържанието на

кадмия, живака и оловото в бъбрека и черния гроб на благородния елен, сърната, дивата свиня, заека, фазана и яребицата. С избора на тези видове покрихме всички видове местообитания у нас и разнообразието на храните в тях чрез различieto в храненето на посочения дивеч, включително и от горния почвен слой (за дивата свиня). Въз основа на други проучвания в катедрата върху хранителния спектър на същите видове дивеч събрахме и анализирахме части от растителните видове, които те ползват най-често за храна, от същите райони. За отчитане на въздушния пренос бяха заложени лишеи в три района и след четиримесечния им престой бяха събрани и анализирани. От общо 1199 проби бяха установени средните нива за страната на трите елемента - олово, кадмий и живак, за всеки орган и за всеки вид дивеч, които бяха сравнени с нивата от всички райони на страната и чужбина. Тъй като проучването е достъпно, само ще спомена, че средните стойности на съдържание на тежки метали във вътрешните органи на изследвания у нас дивеч за периода на изследването, с малки изключения, не се отличават значително от стойностите в Австрия, Германия, Швейцария и Словакия.

Освен че е натоварен с тежки метали, радиоактивни елементи и всичко, което присъства в околната среда, дивечът е преносител и на редица опасни болести, от които страда и домашният добитък, и човекът. Първоизточникът не винаги е дивечът, тъй като повечето от болестите достигат до него от домашния добитък при неконтролираната му паша, но значителните миграции, естествени и принудителни, които извършва, създават възможност за тяхното бързо разпространение. Отговорността за управление и решаване на тези проблеми е на съответните специалисти, но присъствието и у нас на птичи грип, шап, антракс, бяс, туларемия, трихинелоза и други опасни и за човека болести налага нови подходи и отношение към проблема и за отговорно мислене при подготовката на бъдещите специалисти.

Именно на подготовката на специалистите бих искал да обърна най-голямо внимание. Повече от 40 години работих и обучавах студенти и специалисти у нас, а през последните 20 години като университетски преподавател - и в чужбина. В периода 2003-2011 г. в качеството ми на ректор на университета ръководих цялостната му дейност - научна, учебна и стопанска. Смятам, че не сме имали лошо образование, в т.ч. и по ловното стопанство, но то бе свързано с активното участие на професорския състав и израстването на университетския преподавател. Работих с дипломантите си по всички видове дивеч, а докторантите ми, сред които Христо Михайлов, Стоян Стоянов, Росен Андреев, Чавдар Желев, Димо Кючуков, имат значими научни приноси по различни видове дивеч.

Проф. Никола Ботев чрез кръжока по ловно стопанство създаде в катедрата школа, от която през 70-те години на миналия век се развиха и израснаха водещите наши специалисти по ловно стопанство - Стоян Ковачки, Райчо Гънчев, Иван Явричев, Иван Негков, Люмил Харизанов. На нашите учители - професорите Методи Русков, Никола Ботев и Иван Колев, е заслугата през 80-те години българското ловно стопанство да бъде признато за водещо на европейския континент. Високото темпо на развитие и ниво се поддържаха чрез непрекъснатото обучение и квалификация на работещите в системата на лова. По заявка на горското ведомство в катедрата се водеха ежегод-

ни курсове със специалистите по ловно стопанство, а с директорите на най-големите ловни стопанства проведохме и 18-месечна специализация. Техният пример, любовта към професията и желанието им за работа заразяваха и техните по-млади колеги и успехите не закъсняваха. Това създаде условията през 1981 г. България да проведе най-голямото изложение - Третото световно ловно изложение „ЕКСПО'81“, което и до днес остава ненадминато. Тогава почетният председател на СИС Клод Хетие дьо Боаламбер направи официална оценка на изложението, като каза: „Старите членове на СИС си спомнят за изложението в Берлин през 1937 г., в Дюселдорф, веднага след войната, в Будапеща и за всички онези, които са се състояли под патронажа на СИС. Но никой не можеше да си помисли, че ще бъде възможно да се осъществи по-широко, по-пълно, по-интересно и поучително изложение от всички онези, които бяха направени досега. Целият свят се преклони пред гигантското постижение - резултат на огромни усилия. Ловната наука се обогати за няколко седмици повече, отколкото в продължение на няколко века“. За съжаление, това е вече история. След 1990 г. няма нито една заявка на горското ведомство и нито един проведен курс със специалисти от практиката. Изключвам наложените ни от СИС два курса по оценка на ловните трофеи. Затова и спадът в ловното ни стопанство е повече от логичен.

Принципите, които предлага новият Закон за развитието на академичния състав, сериозно ме притесняват. Преди всичко той подкрепя ниско ниво на познания и квалификация в обхвата на научната специалност, по която се преподава. Назначава се асистент без конкурс и изпит на срочен трудов договор за 4 години, който не може да бъде продължен, ако в този период не се защити докторска дисертация. Приоритет ще му е да подготвя упражнения или да работи по тясната научна тема на дисертацията? Нелогична е и следващата стъпка на израстване на асистента - конкурс за главен асистент. Законът предвижда конкурс, но отново без изпит, слабост, която сме отстранили с университетския правилник. Израстването и квалификацията на университетския преподавател е продължителен процес и включва обучение и специализации. Само такъв преподавател може да прави истинска наука и да бъде полезен на студентите, развивайки творческото им мислене и подход за самостоятелни решения по поставените задачи. Преподавателят трябва да е ценен и защитен, както и добре социално осигурен. Финансирането на държавния университет чрез броя на студентите е пагубно за висшето образование - колкото приемем, а приемат се всички, подали документи, толкова да завършат, като Законът за висшето образование дори не предвижда изключване по слаб успех. Трябва ли всички да завършат висше образование?

България е преживяла много кризи и тежки периоди и винаги е излизала от тях, като е инвестирала в образованието. Да се надяваме, че и сега държавата ще вложи средства в образованието на всички нива, независимо че резултатите ще дойдат след десетилетия. От особено значение днес е да задържим талантивите деца, които искат да учат в чужбина. Те ще бъдат и гръбнакът на родната икономика. В тях и за тях трябва да се инвестира във висшето образование.

Проф. д.с.н. Нино НИНОВ

Разбирането за постоянна гора в развитие

Германският професор миколог Алфред Мьолер въвежда понятието „постоянна гора“ (Dauerwald) в речника по лесовъдство през 1922 година. В основата на тази концепция според Helliwell (1977) стои забраната на голите сечи, като по този начин се осигурява непрекъснато хармонично взаимодействие на всички фактори на горската среда, толерирането на жизнените гървета, изоставянето на концепцията за стопанисване по класове на възраст и турнуса на сеч.

Авторът ѝ твърди, че при внимателно стопанисване на една постоянна гора, с отчитане на конкретните условия на месторастение, се подигуряват нуждите на хората (от дървесина и други ползи), без да се прави компромис с естетиката на гората, почвеното плодородие и биологичното разнообразие. Изборът на гърветата за сеч е на принципа на негативния подбор. На корен се оставят най-качествените гървета в насаждението, като по този начин се очаква да се формират сложни, близки до естествените, насаждения с голям запас на висококачествена дървесина.

Концепцията за първи път е приложена при стопанисването на гевастурирана от неправилно стопанисване (пресилена сеч, паша и изнасяне на горската постилка) гора от бял бор в Саксония. С прилагането на принципите на „постоянна гора“ и подобряване на дървесния състав за няколко десетилетия е бил удвоен прирастът на гората.

Тази концепция, подобно на повечето радикални идеи в лесовъдството, преживява периоди на тотално признание и периоди на пълно отричане. По време на масовото съхнене на горите в Европа в средата на 80-те години на миналия век интересът към принципите на „постоянна гора“ се повишава и днес, под една или друга форма, те могат да бъдат открити в принципите на природосъобразното, консервационното, устойчивото и адаптивното лесовъдство (Рафаилов, 2003).

Изпълнителната агенция по горите в последната редакция на Наредбата за сечите № 8 от 18.09.2015 г. реши да въведе разновъзрастно стопанисване на горите с цел осигуряване на постоянно покритие на определени площи (насаждения) с горскодървесна растителност, като формулира чл. 35 по следния начин: „За разновъзрастно стопанисване на горите се прилага система от сечи, при която се цели осигуряване на постоянно покритие на площта с горскодървесна растителност, чрез провеждане на отгледни и възобновителни мероприятия и се прилага в чисти и смесени иглолистни и широколистни гори. Системата от сечи за разновъзрастно стопанисване се прилага при спазване на следните изисквания: определят се и се запазват жизнени гървета с качествени стъбла и корони; при всяка намеса пълнотата не се намалява под 0.5 за светлолюбивите и под 0.6 за сенкоиздръжливите дървесни видове; интензивността на намесата не надвишава 15 на сто; повторемостта на сечта се определя от състоянието и структурата на насаждението след предходната намеса, но не по-рано от 5 години; при достигане на възраст не по-малка от 80 г. за семенни и 50 г. за издънките насаждения и започнал възобновителен процес се допускат възобновителни мероприятия, при които пълнотата не се намалява под 0.3.“ Взети са два принципа от котловинно-изборната сеч

(Костов, 2007, 2009, 2017), непримлягани досега в нито една сеч: в младите биограпи се оставят жизнени гървета с качествени стъбла и корони и интензивността на сечта е не по-висока от 15 на сто.

Предмет на нашите изследвания са горите от източен горун (*Quercus polycarpa*). В „Режимите за устойчиво управление на горите в „Натура 2000“, стр. 110, т. 2, Лесовъдски системи, е записано императивно за този вид: прилагат се лесовъдски системи, осигуряващи устойчива разновъзрастова структура на дървостойа. Провеждат се сечи с постоянен възобновителен период и гъвкавост и диференциран подход при вземане на решения спрямо конкретната ситуация. Питаме се дали постепенните сечи в дървостойа гори могат да създадат насаждения с устойчива разновъзрастова структура? Отговорът е - не могат. Причината се корени в това, че те са срочни и при прилагането им е налице смяна на поколенията гора във времето - от зрели в млади, с което се прекъсва екосистемата и възобновителният период се отсрочва за 80 години. Младите източнорунни гори са прекрасни в лесовъдско и дървопроизводствено отношение и такава сме създали на хиляди хектари, но от екологична гледна точка са непълноценни, защото са чисти по състав и прости по строеж, гъсто склопени, едновъзрастни, с изравнен хоризонтален склон, без елементи на старата гора. Няма място под склона за светлолюбиви видове и свързаните с нея животни, особено за хилядите дребни животинчета от различни екологични и таксономични групи, които населяват старите загинали и загиващи дървета и ги разграждат, като по този начин играят изключителна роля в кръговрата на веществата и енергията.

Товага коя сеч може да създаде постоянна дървова гора? Само котловинно-изборната безсрочна сеч, експериментирана и внедрена в ДГС - Малко Търново, и ДГС - Звездец, и то по две причини - ниската интензивност и елементите на старата гора в младите биограпи. Ниската интензивност позволява старата компонента в насаждението да бъде изчерпана със 7-8 влизания, т.е. за 70-80 години, времето, през което биограпите в най-старите котли ще са достигнали тази възраст, възобновителният период ще е започнал и в тях ще се водят възобновителни сечи. Насаждението ще остане с постоянен възобновителен период. Ниската интензивност на сечта осигурява щадящо екосистемата ползване. Работата само в котли ще позволява по-лесно приспособяване на животинската компонента към променящите се условия на средата. Да не говорим за това, че почвата, погостът и оставащият дървостой са пощадени в най-голяма степен. Елементите на стара гора в младите биограпи са два вида - жизнени дървета с качествени стъбла и корони и биотопна дървесина. Качествените стъбла ще осигуряват в бъдеще отглеждането на стойностна едра дървесина, а биотопните дървета - защита и храна на трудно подвижната част от животинския свят, както в горите във фаза на старост. Икономическата изгода ще дойде от това, че няма да се правят множество извозни и транспортни пътища и складове, а екологичната - от щадящото екосистемата ползване. Прилагането на котловинно-изборната сеч ще създаде не само устойчиви, но и природосъоб-

разни разновъзрастни насаждения, което идва от обстоятелството, че стари и млади дървета ще съществуват винаги във времето, както в природната гора. С всяко влизане ще се добива дървесина от всички категории и това ще позволи постоянно задоволяване на населението и промишлеността с необходимата дървесина. Освен това ще съществува пълен и постоянен набор от всички екосистемни услуги.

Горските дървесни и храстови видове биват сенкоиздръжливи и светлолюбиви. През 30-те години на миналия век в България се слага началото на изборно стопанисване на чистите сенкоиздръжливи и смесени със светлолюбиви видове иглолистни гори в Чамкория и този процес протича неравномерно през годините. Структурата на тези гори е с етажна, т.е. вертикална разновъзрастност, близка до постоянната гора.

Началото на подобрената групово-изборна, а от 2007 г. - котловинно-изборната, сеч за горите от източен горун се поставя през 2004 г. с демонстрация на проведеното регионално съвещание по маркирането на лесосечния фонд в ДГС - Аймос, отг. 2006, за което се остави паметна бележка към действащия лесоустройствен проект. От 2005 г. сечта се експериментира и доработва в Държавните горски стопанства в Малко Търново и Звездец, с личното участие на автора до 2007 година. През периода 2007-2011 г. ОСДГ - Бургас, прави наблюдение и оценка на сечта, които завършват с финален доклад, приет от експертен съвет на ИАГ през март 2012 г. с положителна оценка. През цялото време и до днес авторът при кореспонденция с централното ведомство по горите е поощряван за експериментирането и внедряването без знак към РДГ - Бургас, или държавните горски стопанства и официално приемане на сечта. До 2016 г. тя е внедрена в 231 насаждения в ДГС - Малко Търново, на площ 2228 ха, или 48 % от възобновителните сечи за периода, възлизащи на 4526 хектара. Отворени са 1187 котли, всички добре възобновени. За ДГС - Звездец, насажденията са 51 с площ 501.1 ха от 4283.8 ха проектирани възобновителни сечи през десетилетието 2008-2018 г., или 11.69 на сто. Там се работи до 2007 година.

Котловинно-изборната сеч в източнорунните гори съчетава предимствата на изборните и постепенните сечи, като заедно с това има собствена физиономия. Възобновяването протича само в котли. Неравномерната пространствена структура върви в хоризонтална посока, необходимост, свързана със светлолюбието на източния горун. Елементът на изборност се отнася за мястото на котлите. В междукотловинните пространства не се работи подобно на съвременните дългосрочни постепенни сечи. Различното при котловинно-изборната сеч в случая се определя с оставянето на единични стари дървета в младите биогрупи и ниската интензивност.

Поради светлолюбието единичното смесване на разновъзрастни дървета е невъзможно. Възобновяването в малки котли е свързано с голяма загуба на прираст, породена от засенчването на младията от периферните дървета на майчиния дървостой. Оптималната големина на котлите е от 1 до 5 дка (Шутиц, 1999), средно 2-3 декара.

Младият в биогрупите трябва да расте в гъст склон, незасенчван отгоре, и затова оставянето на стари дървета не е произволно, а на 30-40 м едно от друго.

В малките семенни и издънковите дърво гори за превръщане сечта води до задълбочаване на разновъзрастния характер на насажденията, а в големите - над 5-6 ха, може да доведе до създаване на постоянна гора,

което изисква уедряване на малките насаждения.

Добре е за инвентаризацията и планирането в горските територии и за вземането на решения при маркирането в дървовите гори разновъзрастните котли да бъдат ясно разграничени и видими на терена през всяко време от живота на насаждението. По тази причина съседните котли трябва да бъдат с разлика най-малко два класа на възраст. Така се създава динамична мозайка от относително едновъзрастни насаждения на различна възраст.

И накрая - за големината на котлите. Въпросът опира до това дали искаме да създаваме разновъзрастна дърво гора с мозаечна структура и ясно видими котли, или ще си останем с разбирането за вълновидна, стъпаловидна структура на младата гора и неясно изразена и нетипична разновъзрастност. В първия случай трябва да правим големи котли с диаметър 50-60 м и на разстояние 150-180 м един от друг, за да избегнем или намалим негативното влияние на первазите върху подраства. Това значи на едното вътрешно било - един котел, а на следващото - друг, както е в отг. 47г (а) на ДГС - Звездец. Естествено това зависи от конфигурацията на терена и от количеството и качеството на подраства. За нормална работа са необходими големи насаждения - над 5-6 ха, за да се залага по един котел на два хектара. Може ли възобновяването да стане в по-малки котли? Може, но с голяма загуба на прираст. Да не забравяме, че в периферната ивица от 5-6 м на котела през първите 10 години подрастът расте годишно както под склона на гората, т.е. 1-3 см, а после постепенно засилва своя растеж. В преходната зона с широчина 4-6 м подрастът засилва растежа си по посока от периферната ивица към централната зона, без да достигне размера от централната зона. Тук е възможен повече от един годишен прираст, макар и не на всички фиданки, средногодишно 20-30 сантиметра. В централната зона, където подрастът е освободен от конкуренцията на възрастния дървостой, той достига максимален прираст за даденото месторастение. При добре овлажнени и богати почви се явяват по 2-3 прираста през вегетационния сезон с обща годишна височина 60-70 сантиметра. Широчината на тази зона зависи от диаметъра на котела. В котли с диаметър, по-малък от 20 м, тя не се явява (И. Радков, Й. Минков, К. Кънев, 1970), което значи, че в прозорци и котли до 3 ара няма централна зона. В котел с диаметър 30 м периферната зона от двата края на диаметъра е с дължина 12 м, преходната - 10 м, и за централната зона остават едва 8 метра.

Моите опоненти смятат, че отворените котли трябва да бъдат с големина 1-1.5 дка, защото в противен случай не отговарят на разбирането за природна гора и се нарушава горската обстановка. Нека не забравяме, че лесовъдството е компромис между природната гора и нуждите на хората, т.е. имитиране, подобяване на природните процеси, структури и явления, а не просто копиране. В близкото минало сме създали едроплощи - върху целите насаждения, пълноценни от чисто лесовъдско гледище горски комплекси, та сега не бива да създаваме големи до 5 дка млади котли. И досегашното лесовъдство си има свои добри страни, които трябва да използваме разумно. Преди 1990 г. нямаше лесовъдска дисциплина „горска екология“, разбиране за природосъобразна гора, екосистемни ползи и услуги. Тези нови понятия се породиха след времето на остър сблъсък между природата и човека и не могат да се подминават повече.

Д-р инж. Иван КОСТОВ

Даровете на Балкана - от хората за хората

Когато ние не отиваме при планината, тя идва при нас. Това стана на 5 юни в софийския парк „Заимов“, пред театър „София“, когато се състоя фестивалът „Натура фест“ - първият по рода си, но заключителен по проекта „За Балкана и хората“. Дошлият в столицата Балкан се оказа вкусен, забавен и весел. Три момичета - Елица Попова от Българската фондация „Биоразнообразие“, Райна Иванова от WWF - България, и Марияна Вълчева от БЗДП ни подадоха ръка на откриването на „Натура фест“, за да ни приобщи към света на хората, работещи за и по проекта. Проектът, започнал

действието си през септември 2012 г., е финансиран от Швейцарско-българската програма за сътрудничество и подкрепя усилията на малкия и средния бизнес, граждански организации и институции в девет зо-

ни от европейската екологична мрежа „Натура 2000“. Подкрепя ги технически и финансово да оценят своето родно място като място за устойчиво ползване на природните ресурси, които предлагат, и да развият своя бизнес.

Фестивалът бе предшестван от международния форум „Мисия: чиста храна, честен поминък“ в Софийския университет. В модула „Богатството на местните породи“ Оля Генова от ПП „Врачански Балкан“ разказа за запазването на традиционни сортове ябълки.

„Натура фест“ предложи на своите посетители най-разнообразни фермерски продукти, произведени в зоните на „Натура 2000“ - овче, краве, козе и биволско сирене и кисело мляко, натурален или с подправки кашкавал, мътеница и добилият популярност у нас кефир, сладка и сиропи от диворастващи плодове и билки, мед, кокоши и пъдпъдъчи яйца, подправки, пресни билки. Пред публика Ути Бъчваров приготи троянски кебап от телешко месо. Работеха арт работилници за деца, имаше дегустации на различни продукти и състезания. Пяха момчетата от „Jeremy?“.

Най-хубавото на фестивала бе, че хората от големия град разговаряха с хората от малките населени места, от които дойде истинската храна. Сред тези запалени хора намерихме Мая Ангелова от монтанското с. Превала - шеф на „Синевка“ ООД, или работилницата за преработка на горски плодове. Сладката, сиропите, желетата са чисти, оригинални и вкусни. И вече са познати на много места. Едно семейство - Ангелови, от 4-ма души върши цялата работа. А то друга в селото и няма. - Ако не беше проектът, подкрепата, обучението, което получихме, не бихме стигнали дотук. И не бихме се хванали и със следващия етап - да открием фурната - споделя Мая. Биопчелинът на сем. Начеви от Калофер работи с Фондацията за биологично земеделие „Биоселена“ - партньор по проекта „За Балкана и хората“. Медът, произвеждан от Начеви, вече има сертификат

за биологично производство. По проекта е построен цехът за восьмични основи.

Във фермата „Под Балкана“ край карловското с. Васил Левски, подпомогната от проекта, сем. Кулови отглежда животни от редки местни породи - бивоите

българска мура и каракачанските овце. На малкото щандче с млечни продукти удоволствие е да разговаряш с младото момиче Агора - дъщерята на Никола и Таня Кулови. - Тези породи са уникални за биоразнообразието в България, но са пред изчезване, затова семейството е поело опазването им за своя кауза - казва тя. Във фермата се отглеждат около 200 биволи мура, 500-600 каракачански овце, над 300 кози и крави. За запазване на породата се развъжда и породата сиво искърско говедо. Вкусът на биволското кисело мляко и сирене е неповторим.

Илка Игнатова е прочутата чипровска килимарка. На щанда си с образци на шарките на чипровските килими тя разположи няколко кълба вълнена прежда от прочутата раплинска овца и пресни билки и растения, от които се добиват багрилата за оцветяване на преждата за тъкане на килими. Но този многопоколенчески занаят е пред изчезване, нищо, че чипровският килим е в Списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО. - Може само там и да остане - казва загрижено Илка, защото през 60-те години на ми-

налия век само в Чипровци е имало 1100 килимари, а сега най-много 60. Трудът на майстора килимар е тежък и не е добре платен, затова младите не поемат занаята от по-старите, а изтъкните килими отиват само при ценители на това занаятчийско изкуство. Проектът се опитва да поощри малкото останали майстори. - Помогнете да спасим чипровския килим! Пишете и алармирайте, че губим едно уникално богатство“ - казва Илка.

Стоян Пелтешки е собственик на малка мандра в с. Угърчин, която прави овче и краве сирене, доставяно от фермата, в която има само 14 крави и 150 овце и екологично чиста паша. С помощта на проекта се включи във фермерския пазар, провеждан пред сградата на МЗХГ. От 6 юли този пазар „От нашата ферма - с любов за вас“ стана постоянен - всяка сряда.

Споделихме ви само няколко примера за това как един проект с много подходящо име „За Балкана и хората“ може да проработи в полза на чистата и вкусната храна, произведена по устойчив начин, опазващ природата, и в условията на честен, предимно семеен поминък.

В проекта „За Балкана и хората“, завършил успешно през август, работиха десет партньори от България и Швейцария - 9 неправителствени организации, като 5 от тях са български - Фондацията за биологично земеделие „Биоселена“, Асоциацията на парковете в България, Българската фондация „Биоразнообразие“, WWF - България, Българското дружество за защита на птиците, и 4 швейцарски, както и МЗХГ, представено от Изпълнителната агенция по селекция и репродукция в животновъдството, с подкрепата на Посолството на Швейцария у нас и особено на посланика Н. Пр. Денис Кнобел. Чрез петгодишната си работа екипът на проекта разпръсна съмненията, че зоните от екологичната мрежа „Натура 2000“, националните и природните паркове са „терра инкогнита“ или забранени територии. Те са ключ към модела, в който местните хора, бизнесът и околната среда се подкрепят и печелят от тази взаимовръзка. Проектът през 2016 г. става носител на наградата „Натура 2000“ на Европейската комисия в категория „Социално-икономически ползи“.

Светлана БЪНЗАРОВА

Новини от държавните предприятия

ЮЗДП - Благоевград, спечели проект по програма „Life+“

През септември в ЮЗДП започва изпълнението на проект „Възстановяване и подобряване на природозащитния статус на приоритетни горски хабитати от мрежата „Натура 2000“ в България“, финансиран по европейската програма „Life+“, която осигурява безвъзмездни средства в размер на 75 % от общата стойност от 2 млн. евро.

Основната дейност, заложена в проекта, е производството на контейнерни фиданки от космат дъб, дървовидна хвойна, черна елша, клек. С тях ще бъде извършено залесяване на 1000 дка в приоритетни горски местообитания в защитените зони Огражден - Малешеве, Рупите - Струмеш-

ница, Кресна - Илинденци, Скрино, Осоговска и Конявска планина и Витоша.

За производството на контейнерни фиданки в горския разсадник „Локорско“ на ДГС - София, ще бъде доставена и монтирана поточна линия за производство на един милион фиданки със закрыта коренова система годишно. Предимствата на тази технология са намаляване на ръчния труд и разходите за производство, за почвоподготовката и голяма част от залесителната работата. Гарантира се почти пълна кълняемост на семената и над 95 % прихващане при засаждане.

Други лесокulturни дейности, заложи в проекта, са освобождаване на площи, обра-

сли с нежелани храстови видове, събиране на семена за производството на контейнерни фиданки, отглеждане на залесените площи и ограждане за предпазване от паша на селскостопански животни и дивеч.

Дейностите ще се извършват в Държавните горски стопанства в Първомай, Петрич, Струмани, Кресна, Дупница, Рилски манастир и в Държавните ловни стопанства „Осогово“ и „Витошко - Студена“.

Продължителността на проекта е 4 години. Координиращ бенефициент е ЮЗДП в партньорство с Горската семеконтролна станция - София, като асоцииран бенефициент.

Снежана ПАСКАЛЕВА

Новини от природните паркове

Излюпиха се първите пеликанчета в ПП „Персина“

През юни се излюпиха първите две кърдоглави пеликанчета от новосформираната през 2016 г. колония в блатото Песчина на о. Персин (Белене).

За втора година колонията от кърдоглави пеликани успява да отгледа малки. До миналата година единственото място в страната, където гнездяха кърдоглави пеликани, беше ез. „Сребърна“. След почти 60 години прекъсване видът започна да строи гнезда и да отглежда поколение на създадените изкуствени платформи в Песчина.

Платформите са построени преди 5 години от ДПП „Персина“ и Българското дружество за защита на птиците.

Сега в колонията има три двойки кърдоглави пеликани и двойка розови пеликани, изчезнал като гнездящ в нашата страна вид.

Розовите пеликани гнездят за първи път на територията на ПП „Пер-

сина“, като за последните няколко десетилетия са известни малко опити на вида за гнездене в ез. „Сребърна“.

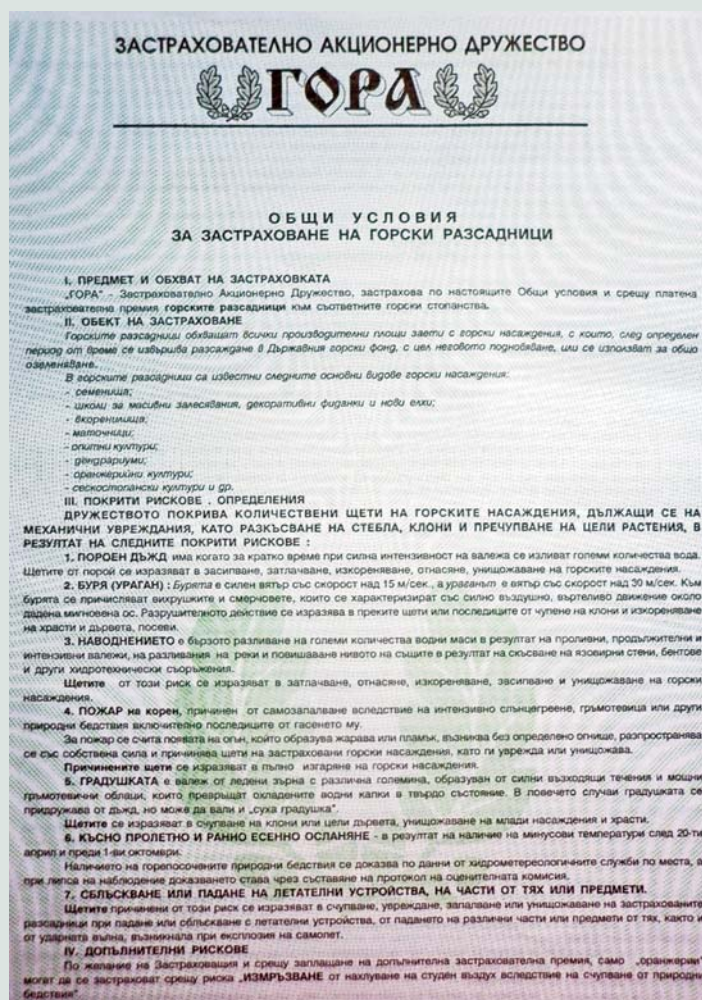
ДПП „ПЕРСИНА“

Застрахователно акционерно дружество „Гора“

Променената икономическа обстановка в страната, както и фактът, че в системата на горското стопанство в България са събрани значителни финансови средства, създадена е голяма материална база и е налице сериозен трудов ресурс, дава основание на ръководството на Комитета по горите към Министерския съвет в средата на 90-те години на миналия век да вземе решение за създаване на застрахователно акционерно дружество съвместно с някои от работещите на българския пазар застрахователни компании. Целта е да не се разпиляват финансови средства за застраховане на хора и имущество при различни застрахователни случаи, да се разработят специализирани застрахователни продукти, отговарящи на нуждите на горското стопанство, както и получаване на дивиденди при положителни финансови резултати на дружеството. След направени проучвания, проведени разговори и консултации, Комитетът по горите се спира на застрахователното дружество „Средец М“. То е собственост на финансовата група на Валентин Моллов, която тогава има добри позиции в страната и предлага сравнително по-изгодни условия от останалите - 40 % дялово участие на Комитета по горите. На 05.10.1995 г. се регистрира Застрахователното акционерно дружество (ЗАД) „Гора“ с уставен капитал 10 млн. лева. По същество то представлява каптивна застрахователна компания, което означава, че ще задоволява нуждите и ще защитава интересите на своите акционери. Подобни застрахователни дружества са създадени в областта на енергетиката (ЗАД „Енергия“), туризма (ЗАД „Туринс“), БДЖ (ЗАД „Ферострад“) и други. Първоначално идеята е акционери в него да бъдат всички структури в системата на Комитета по горите, но тъй като само търговските дружества са регистрирани по Търговския закон, 40 % дялово участие (4 млн. лв.) се разпределя между тях.

Това са търговските дружества със статут АД - „Леспорт“ - Варна, „Парангалица“ - Благоевград, и със статут ООД - „Черни връх“ - София, „Осогово“ - Кюстендил, „Средна гора“ - Пловдив, „Белмекен“ - Пазарджик, „Рожен“ - Смолян, „Брезите“ - Кърджали, „Бузлуджа“ - Стара Загора, „Чумерна“ - Сливен, „Колхида“ - Ямбол, „Дъбрава“ - Бургас, „Лонгоза“ - Варна, „Шуменска гора“ - Шумен, „Сребърна“ - Русе, „Мазалат“ - Велико Търново, „Боатин“ - Ловеч, „Копрен“ - Берковица.

Дружеството е с едностепенна форма на управление - Съветът на директорите. В общото събрание на акционерите представители от страна на Комитета по горите (КГ) са изпълнителните директори и управителите на търговските дружества, а от страна на ЗПАД „Средец М“ - изпълнителният директор. Съветът на директорите, който се състои от петима членове, избира изпълнителния директор/и. От страна на КГ представители в него са инж. Иван Пенков (главен секретар) и Борислав Денкин (началник на отдел „Финансово-счетоводен“), а от страна на ЗПАД „Средец М“ - Кирил Златев и Бойко Василев. По предложение на ръководството на КГ за изпълнителен директор е избран инж. Радосвет Загорски, инженер по горско стопанство, работил и познаващ системата на горското стопанство, завършил след-

Факсимиле от застрахователен продукт „Застраховка на горски разсадници“

дипломна квалификация по застрахователен мениджмънт.

Първоначално дружеството ползва помещения в офис на ЗПАД „Средец М“, както и негови служители за извършване на застрахователната си дейност. За кратко време са отпечатани необходимите застрахователни документи с логото на ЗАД „Гора“ - бланки за полици, общи условия по различните видове застрахователни продукти, които предлага дружеството, документи, свързани с ликвидация на щети и изплащане на застрахователни обезщетения и други. През април 1996 г. на ЗАД „Гора“ са предоставени в стаи на осмия етаж в сградата на Комитета по горите на ул. „Антим I“ № 17. За нуждите на дружеството са закупени два високопроходими автомобила - „Сузуки Витара“ и „Нива“, както и един лек автомобил - „Роувър Маестро“.

Съветът на директорите взема решение за кадровото обезпечаване на дружеството както в централния офис, така и в офисите по места - във всяка районна дирекция по горите. Предлага се на главните директори на РДГ за тези длъжности да предоставят свои специалисти, по възможност лесоинженери, с

компютърна грамотност и базови икономически познания, както и помещения за работа. Където няма такива кадри, са назначени специалисти, които задължително са предложени от ръководството на съответната районна дирекция.

Новосъздаденото застрахователно дружество е представено от Борислав Денкин на национално съвещание, проведено през 1995 г. в Стара Загора. Изпълнителният директор инж. Радосвет Загорски запознава участниците с целите и задачите на ЗАД „Гора“, изтъквайки, че успешно им реализиране ще бъде възможно само при добро взаимодействие между структурите на Комитета по горите с представителите на дружеството по места и с централния офис в София. Представени са ръководителите, специалисти, работили в областта на застраховането, на основните дирекции на дружеството в София. Те са инж. Емил Воденичаров - дирекция „Общо и имуществено застраховане“, инж. Иван Радев - дирекция „Автомобилно застраховане“, инж. Иван Венчев - дирекция „Злополуки и селскостопанско застраховане“.

В централния офис са назначени и са работили до вливането на ЗАД „Гора“ в ЗПАД „България“ (впоследствие закупена от немския финансов гигант „Алианц“), Станка Джелепова - главен счетоводител, Лилия Воденичарова - счетоводител, Галя Маринова - касиер, Даниела Маринова - специалист по автомобилно застраховане, Николета Христоскова - секретар-деловодител, за кратко време и Петя Цонева - направление „Нови застрахователни продукти“.

През 1996 г. ЗПАД „Средец М“ продава дялото си участие в ЗАД „Гора“ на ЗПАД „България“. Същата година на годишното отчетно събрание на акционерите в ЗАД „Гора“ от Съвета на директорите са освободени Кирил Златев и Бойко Василев, а за нови членове са избрани Владимир Баланов и Петрозар Петков, който става втори изпълнителен директор, отговарящ основно за ликвидацията на щетите и изплащането на застрахователните обезщетения, а инж. Радосвет Загорски остава изпълнителен директор, отговарящ за цялостната дейност на дружеството.

Служители на ЗАД „Гора“ по места са:

РДГ - Берковица - инж. Амелия Йорданова (сега главен експерт в РДГ - Берковица);

РДГ - Благоевград - инж. Румяна Янева (сега главен експерт в ЮЗДП - Благоевград);

РДГ - Бургас - Донка Вълчева и Мария Временарова;

РДГ - Варна - Костадин Николов (бивш главен счетоводител на РДГ - Варна), който обслужва и РДГ - Шумен;

РДГ - Велико Търново - Елза Цампарева и Мирослав Първанов, които обслужват и РДГ - Русе;

РДГ - Кърджали - инж. Антоанета Стоянова (сега главен експерт в РДГ - Кърджали);

РДГ - Кюстендил - инж. Олга Пурова;

РДГ - Ловеч - Георги Бочев;

РДГ - Пазарджик - инж. Владимир Влахов (сега директор на РДГ - Пазарджик);

РДГ - Пловдив - Пенка Доненчева;

РДГ - Сливен - инж. Диана Михалкова (сега лесничей в ДГС - Сливен);

РДГ - Смолян - инж. Александър Маргаритов;

РДГ - София - инж. Цветан Бояджиев, инж. Валентин Чолашки;

РДГ - Стара Загора - инж. Светла Иванова;

РДГ - Ямбол - Маргарита Сивчева.

За да отговорят на специфичните изисквания на гор-

ското стопанство, от специалистите на ЗАД „Гора“ са разработени редица нови застрахователни продукти - застраховка на горски разсадници, комбинирана застраховка „Злополука“ и други. Разработва се методика за оценка и ликвидация на щети по горските пътища. В своята дейност те са подпомагани от ръководителите и специалистите на Комитета по горите. За първи път се поставя и въпросът за възможността горите да се застраховат срещу горски пожари, като за целта се водят разговори с едни от най-добрите специалисти в областта на застраховането в България, начело с доайена проф. Христо Драганов. Становището им тогава е, че трябва да се създаде застрахователен пул, в който да участват най-големите застрахователни компании у нас, за да се обедини финансов ресурс, даващ възможност за покриване на щетите от такова катастрофално застрахователно събитие като пожар.

На тържественото отбелязване на 100-годишнината от създаването на Горското училище в Боровец на 21 ноември 1996 г., съчетано с една година от откриването на Дружеството, което спонсорира вътрешното озеленяване на училището, ръководствата на всички структури към Комитета по горите и на застрахователния холдинг „България“ дават висока оценка за дейността на ЗАД „Гора“. За кратък период от създаването си то е успяло да покрие 97 % от застрахователните нужди на Комитета по горите и неговите поделения в цялата страна.

Работейки само 4 години - от октомври 1995 г. до октомври 1998 г., Дружеството е поело застрахователна отговорност за милиарди лева за имущество и човешки ресурс, събрало е застрахователни премии в размер на над 50 млн. лв., изплатило е застрахователни обезщетения по различните видове застраховки над 20 млн. лв. и е заделило около 12 млн. лв. премиен резерв за покриване на евентуални бъдещи застрахователни събития.

Промяната на политическата конюнктура през 1997 г. изиграва своята роля, като се намесва в работата на дружеството, без да се направи обстоен и задълбочен икономически анализ и оценка на неговото съществуване и развитие. Колкото и парадоксално да звучи, от една страна, тогавашното ръководство на НУТ разпорежда на ръководителите на своите структури, които са акционери в ЗАД „Гора“, на годишното отчетно събрание на дружеството през 1997 г. да връчат официални писма, с които да се откажат от участие като акционери в него, а от друга страна, предлага свои представители в Съвета на директорите - инж. Илия Георгиев и инж. Лили Ценова. Тогавашният министър на земеделието Венцислав Върбанов изпраща писмено становище, в което предлага за член на Съвета инж. Мирослав Якимов.

Общото събрание на акционерите взема решение да се разгледат исканията за прекратяване на участието на акционерите от страна на НУТ, освобождава инж. Иван Пенков и Борислав Денкин като членове на Съвета на директорите и избира инж. Мирослав Якимов и инж. Илия Георгиев за нови членове.

След това събрание дейността на ЗАД „Гора“ продължава, но новите изисквания, заложили в Застрахователния кодекс и други нормативни документи, както и нежеланието на тогавашното ръководство на НУТ за съвместната дейност, налагат прекратяване на самостоятелното съществуване на ЗАД „Гора“. От октомври 1998 г. то се влива в структурата на ЗПАД „България“.

Рене МЕЙ

Да осъзнаеш себе си и да обичаш другите

Роген е през 1959 г. в Грийон - селце в Южна Франция.

От детството си има ясновидски способности и днес споделя, че е усещал присъствието на светлинни същества, които са го напътствали. Със съзряването си започва да се учи да медитира, да забавя дишането и ударите на сърцето си, да бъде едновременно на няколко места. Впоследствие се появяват и лечителските му способности, които наистина са уникални. Лекува болни в тежко и безнадеждно състояние, събужда хора от дълбока кома. Но той не се смята за лечебен източник, а за най-обикновен посредник и посланик на... ангелите, които го напътстват и му помагат. Общува с починалите хора, като казва, че те са тук, край нас, вероятно в друго измерение.

От 2007 г. живее и работи в Мексико. Създава Фондация „Рене Мей“ и обучава стотици свои последователи, които, от своя страна, помагат на хората в различни държави чрез метода му емоционална терапия за клетъчно регенериране. Освен индивидуални лечения, организира и групови терапии с по над 10 000 души. Помагат му и над 25 000 доброволци по целия свят. Посещавал е много държави. От 1 до 3 юли Рене Мей бе в България, като това е първото му посещение в страна от Европа. Близо 4000 българи присъстваха на семинарите „Послание за мир и изцеление“ и сеансите му в столичната зала „Универсиада“. Уникалното е, че той докосна всеки един дошъл с желанието да помогне. Енергията, която изпраща, докосвайки за около 8 секунди областта на гърдите до сърцето, е като лазер, плътна и мощна, поради което почти всеки се олюлява и трябва да седне. Затова винаги зад хората стоят доброволци, за да ги подкрепят.

Дали е признат, или не, за него няма значение. Той просто от десетина години е посветил изцяло живота си на помощта за хората. Често говори за Майка Тереза, за Махатма Ганди, които са пример за хора, отдали живота си, за да направят света по-добър.

В България има над 3000 доброволци последователи, прилагащи терапията на Рене Мей.

- Г-н Мей, защо избрахте България за Вашето първо посещение на Европейския континент?

- Духовният потенциал на вашата страна е голям и важен. Познавам нещата, които дефинират духовния елемент. При вас го има. От страна на видимия израз ме впечатли това, че почти 900 000 души в България са гледали филма „Отвъд светлината“, който разказва какво правя за хората, и какви са човешките възможности, когато се посветим напълно на другите. Състрадание, божествена любов, отдаденост, взаимопомощ - тези елементи ги има като огромно духовно наследство във вашата страна. Зная за Учителя - Петър Дънов, и за това, че оттук се пренася учението на „белите“ (богомилиите - б.а.) към Южна Франция, където техни последователи са катарите и където е и моето родно място.

- Вярвате ли с Вашия богат опит, че светът, в който живеем, може наистина да се хармонизира и хората да променят съзнанието си?

- Да, вярвам и ще стигнем до този момент. Много дълго време пътувах като ясновидец, повече от 20 години съм бил професионален ясновидец. „Видях“ еволюцията на човека, зараждането на много болести като Алцхаймер, бурното развитие на рака. Забелязах, че се раждат много повече деца с по-големи очи, отколкото

то преди. Игват нови поколения, които са призвани да видят света с други очи. Това е част от човешкото развитие. А дали ще е по-добре в бъдеще, отговорът е „да!“. Това ще стане, когато спрем да убиваме животни. През 2026 г. ще започнат да се произвеждат нови типове храна, във вид на таблетки, които ще предоставят всичко, от което се нуждаем, за да сме сити. Ще минат още десетина години и от около 2036 г. този начин на хранене ще се прилага повсеместно. Начинът на живот на хората ще се промени и няма да има необходимост да се отглеждат и убиват животни за храна. Ресторантите постепенно ще затварят врати. Към 2021 г. ще се появят и първите летящи автомобили. Съвсем скоро ще открием нови енергийни източници, които ще подобрят живота. Човечеството се развива и еволюира, убеден съм, в позитивна посока.

- Кой е най-големият проблем на човечеството сега, защото, ако искаме да се развиваме, трябва да го решим?

- Хората, които говорят за духовност или хуманитарна политика, не прилагат в живота това, за което говорят, и това е невероятен проблем. Не може и не бива да следваме подобен пример. Нямаме засега водач, който да даде пример. Като Махатма Ганди или Нел-

сън Мандела, въпреки че мнозина бяха срещу тях. Ражда се и се възпитават все повече и повече хора, които доброволно влизат в действия срещу замърсяването, тютюнопушенето, войните. Всичко това са стъпки към съзряването на човечеството. Това е история на добрия човешки пример, който все още липсва в много страни. Затова съм предпазлив в своите послания, защото все още не всички са готови да ги приемат. В същото време съм дълбоко благодарен на хората, уважаващи моята дейност, и предпочитам да не спя и да не се храня, но да им обърна внимание и да отдам обич, когато те имат спешна необходимост. Имам вече хиляди доброволци и вероятно милиони последователи. Това ме мотивира и дава оптимизъм на мен и на моята мисия за един по-добър свят.

- Светът се изпълва с все повече болни хора. Как ще бъдат лекувани?

- След двадесетина години - през 2036-2037 г., алтернативната медицина ще разшири влиянието си. Идват нови лекари и лечители, които се интересуват и прилагат по-щадящи и природосъобразни начини на лекуване. 96 на сто от болестите са на емоционално ниво. Най-малък е процентът на заболяванията на генетична основа, малко по-голям е на болестите от вредните влияния на заобикалящата ни среда, включително от храната. Но общо са 4 процента. Липсата на внимание, което трябва да получаваме, по-точно на внимание, което не получаваме от обществото и близките хора, е пряко свързано с емоционалното съ-

стояние, което определя именно онези 96 процента болестни състояния. Ако някой има здравословен проблем, който, ако се дестабилизира на емоционално ниво, ще отключи лечението му, и обратното - дестабилизирането на емоционалното ниво отключва болестно състояние. Именно емоционалната медицина ще повиши в бъдеще своето влияние и разпространение, а оттам - и безпроблемното лечение на много болести, които днес ни съпътстват. Бъдещето ще бъде в ръцете на лечители, които ще лекуват освен с уменията си на емоционално ниво, и с много вяра и любов.

- Какъв е смисълът на живота и как можем да го разберем или осъзнаем?

- Раждаме се без нищо, голи. Когато си отиваме от този свят, нищо не взимаме със себе си. Всичко, което имаме като материални приговивки, ни служи да живеем по-удобно. Трябва да осъзнаем, че пристигаме в даден живот, за да изпълним определена мисия. Най-съществено от нея е да помагаме и да обичаме другите, да споделяме помежду си божествената любов. Истинското нещо, присъщо на нашата природа, и аз го „виждам“, е любовта, която споделяме с другите. Много често съм в болниците, някой път мога, но друг път не мога да помогна. Дарен съм с живот, за да помагам на другите. Осъзнаваме болните, когато сме болни. Осъзнаваме живота, когато наближава краят. Въпросът за нашето осъзнаване е да намери своя отговор тогава, когато сме здрави и в началото на живота. Мисията на живота на един човек е да обича другите. Тогава ще започне да помага безусловно. Да обичаш себе си, природата или животните, не е трудно. Важното е да осъзнаеш себе си и да обичаш другите.

- Може ли да обичаш другите, без да обичаш себе си?

- Съветът ми към моите доброволци е: забравете това, което сте, забравете своите проблеми и ще срещнете вашата истина в другите. Какво означава да не обичаш себе си? Да отидеш например при Майка Тереза и да кажеш: „Искам да помогна на другите, но не обичам себе си.“ Истината е в нашите действия. Когато другите те обичат за това, което си, тогава ще се приемеш такъв, какъвто си. Много хора съм срещнал, които не обичаха себе си. Помолех ги да ми се доверят. Да си забравят проблема за малко и да помогнат на болни или нуждаещи се от подкрепа. Когато започваха да помагат, бързо забравиха проблемите си.

- Какво е за Вас гората?

- Аз съм роден сред гори и много дълго, няколко години, постоянно съм медитирал в гора. За мен тя е източник на мъдрост, тя е живот, не само като материално измерение, а като вдъхновение и истина за нашето съществуване.

Разговора води
Борис ГОСПОДИНОВ

Проф. д.с.н. Кирил БОГДАНОВ на 70 години

Роден е на 10.08.1947 г. в с. Гинци, Софийска област. ВЛТИ, специалност „Горско стопанство“, завършва през 1970 година.

След дипломирането си започва работа като инженер към Научноизследователския съвет (НИС) на ВЛТИ. От март 1971 г. е редовен аспирант (докторант) в катедра „Лесоустройство“, с научен ръководител проф. д-р Александър Илиев.

Научните интереси на проф. д.с.н. Кирил Богданов са свързани с растежа и производителността на горите, инвентаризацията и икономическата оценка на горските ресурси, взаимоотношенията в системата „гора-общество“, основите на организация на многофункционалното стопанство в горите и други.

През 1975 г. защитава дисертационен труд „Възможности за повишаване на производителността на горите в района на Източна Стара планина“ за образователно-научната степен „доктор“. От 1976 г. е редовен асистент по лесоустройство.

Избран е за доцент през 1986 година. В периода 1986-1996 г. разработва и защитава втори дисертационен труд „Основи на стопанската организация в горите за комплексно и максимално използване и възпроизводство на техните ресурси“ за научната степен „доктор на селскостопанските науки“. В началото на 2001 г. е избран за професор по лесоустройство.

В продължение на 35 години е обучил над 2500 студенти, научен ръководител е на близо 200 дипломанти и на трима докторанти, двама от които чуждестранни.

Самостоятелно и в съавторство публикува над 160 заглавия, между които „Теоретични основи на лесоустройството“ (1981), два учебника по лесоустройство (1984, 1991), две ръководства за упражнения по лесоустройство (1989, 1993), „Методично ръководство по горска таксация“ (1980), „Наръчник на лесовъда“ (2001), „Наръчник на частния горовладелец“ (2001), „Многофункционално лесоустройство“ (курс за магистри, 2006) и други. Издал е три

монографии - „Многофункционално лесоустройство. Основа за регулиране и устойчиво развитие“ (2002), „Многофункционално стопанисване на горите. Теоретична основа и практически подходи“ (2003, с доц. В. Стипцов) и „Гора и общество“ (2004). Негови публикации са цитирани в много реномирани научни заглавия у нас и в чужбина.

През последните три десетилетия проф. Богданов участва в разработването на инструкции (наредби) за устройството на горите, законите за горите и други нормативни докумен-

ти, свързани с управлението на горския сектор. От 1977 г. е постоянен член на Експертния съвет при централното горско ведомство.

Проф. Богданов взема дейно участие и в управлението на учебния и научния процес - през 1995-1999 г. е зам.-декан на Факултет „Горско стопанство“, през 2004-2005 г. - ръководител на катедра „Лесоустройство“. От 1998 г. е ръководител на Школа по оценка на гори и земи в горския фонд в ЛТУ.

През 2002-2008 г. изпълнява шест проекта в Българо-швейцарската програма за горите по проблеми, свързани с оценката и ролята на горскоресурсния потенциал за устойчиво развитие на седем общински териториални единици и издава 6 тематични книги.

Вълнува го широк кръг от съвременните проблеми, човешките взаимоотношения, краеведските изследвания, обобщени в книгите „Светлини на юг от Петрохан“ (1995, 2009), „Добрината на гората“ (2008), „Тревожни знаци, Природа. Гори. Общество“ (2008), „Пътуване към познанието на гората“, (2009), „Покана за размисъл. Стремеж към градеж, опознаване на себе си и света“ (2009), „Вик срещу забравата“ (2010), „Светът в три измерения на времето“ (2011), „Живот между два свята“ (2012), „Старите вещи разказват“ (2013).

Проф. Кирил Богданов е силно привързан към родния си край и е председател на Землячески културно-просветен клуб „Петрохански светлини“ и член на Българското национално дружество по генеалогия и родознание.

Член е на Съюза на учените в България.

Пенсионира се през 2015 г. и продължава да работи като гост-професор.

Доц. д-р Янчо НАЙДЕНОВ

Заслужено отличие

На 28 юли доц. д-р Янчо Найденов, дългогодишен директор на Лесозащитната станция - София, бе удостоен със „Златната значка“ на ИАГ. Отличieto бе връчено от името на ръководството от директора на дирекция „Гори и лесовъдски дейности“ д-р инж. Ценко Ценов за образцово изпълнение на служебните задължения и във връзка с неговата 70-годишнина и пенсионирането му. Прочетен бе поздравителен адрес от изпълнителния директор на ИАГ инж. Григор Гогов.

Председателят на Съюза на лесовъдите в България проф. д-р Иван Палигоров поднесе на доц. Найденов „Почетен знак на СЛБ“ и сертификат за приноса му за лесозащита-

та в България (снимката).

На тържеството присъстваха директори и експерти от държавни горски предприятия и държавни горски стопанства, регионални дирекции по горите, преподаватели и научни работници от ЛТУ и Института за гората, ръководители и служители от Института по почвознание, агротехнологии и защита на растенията, РИОСВ - София, Централната лаборатория по карантинна на растенията към БАБХ, ГСС - София, ЛЗС - София, ДПП „Ви-

тоша“, сп. „Гора“.

В своето слово юбилярът разказа за своя професионален път и възможностите за развитие на лесозащитата в България. ♣

Wood-Mizer представя банцига LX 450 с нова конструкция на главата

Компания Wood-Mizer постоянно работи по усъвършенстване на своята продукция и за 35 години от създаването си пусна на пазара няколко серии лентови банцизи. Новият банциг LX 450 е с изцяло нов дизайн и е създаден на базата на съвсем нова конструкция, каквато Wood-Mizer досега не е прилагал. Пускането на пазара на LX 450 прави компанията уникален производител, който предлага избор между конзолна и с П-образна опора конструкция на режещата глава, за да може да отговори на различните нужди и предпочитания на дървообработващите предприятия. Запазвайки много от предимствата

на световноизвестните банцизи на Wood-Mizer от серията LT, новият LX 450 разширява работната ширина до 80 см и дълбочината на разбичване до 41 сантиметра.

„Дълги години Wood-Mizer беше единствен в света производител на банцизи с конзолна конструкция на режещата глава, държейки няколко патента върху тази технология и спечелил доверието на 70 000 дървообработващи предприятия по света,“ казва Роберт Багински, изпълнителен директор на Wood-Mizer Industries в Европа. „Всеки производител има свои предпочитания към оборудването, което ни подтикна към решението да създадем новата

серия банцизи LX на Wood-Mizer. Сега можете да притежавате банциг с конзолно окачване на главата от серията LT или банциг от серията LX с конструкция на главата с П-образна опора и да получите най-добрата сервисна поддръжка, която Wood-Mizer предлага на своите клиенти вече 35 години.“

Ключова иновация при банцига LX 450 е стабилната конструкция на главата, която държи контролен панел и двигател. Проектирана да предложи по-големи работни широчина и дълбочина, главата се движи по успоредни усилені стоманени релси на рамата и дава на оператора по-добра видимост по време на бичене. Стандартната окомплектовка на LX 450 включва механизмирано задвижване в хоризонтално и вертикално направление, хидравлично манипулиране на трупите, двупосочен верижен обръщач, подвижен контролен пулт с лесно за управление устройство за настройка на дебелините Setworks, шест надеждни сензора за фина настройка, избутовач за отрязаната дъска, задвижван лентоводител, хидравлично устройство за опъване на лентата, смазване на лентата, лентоводни ролки и автоматичен съединител.

Като допълнително оборудване се предлагат белачка, устройство за настройка на дебелините AccuSet® 2 Setworks и фиксиран операторски пулт за управление в края на банцига.

Банцигът на Wood-Mizer LX 450 с П-образна опора на главата дебютира в Европа на изложението LIGNA - 2017 в Хановер, Германия. В продажба е от лятото на 2017 година.

Техническа характеристика на LX 450:

- Избор на двигателя - електрически 11, 15, 18.5 kW;
- Максимални размери на трупите - диаметър 92 см, дължина 6.4 м;
- Широчина на рязане 80 см, дебелина на рязане 41 см.

Екотехпродукт ООД
София 1186

ул. „Стар Лозенски път“ 38

office@ecotechproduct.com

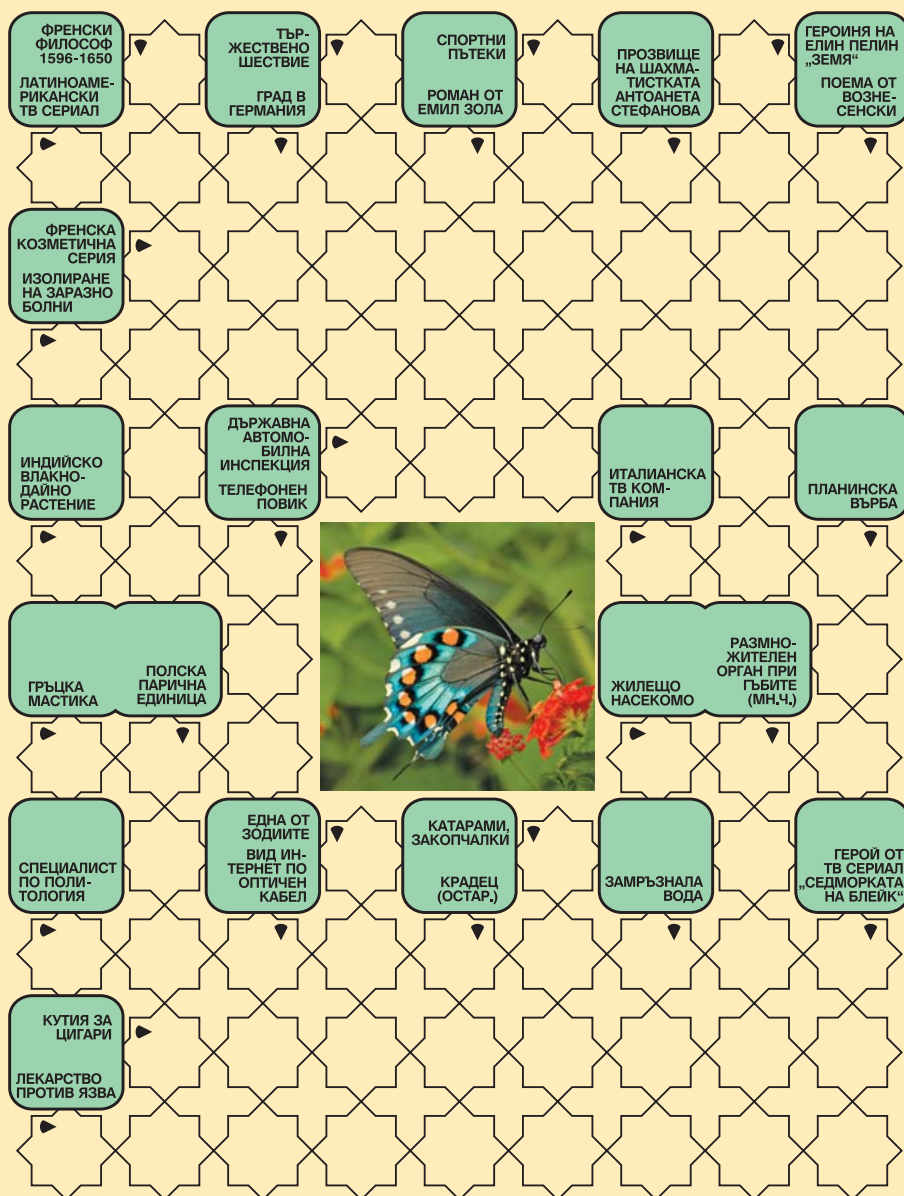
тел/факс: 02/979 17 10

тел.: 02/462 70 35

тел.: 089 913 31 10

www.wood-mizer.bg

РЕЧНИК: ЛЕР, ОЗА

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 6/7/2017:

ВОДОРАВНО: „Парчета любов“, Сиенит, Лада, Вик, Итака, Ир, Вада, Карета, Мида, Кал, Сос, Омар, Етер, Монитор, Инин, Рака, Анти, Па, „Алото“, Нив, Кон, Дарк, Ми, Румяна, Аарон, Литота, Кала Пир, Нестинар.

ОТВЕСНО: Масиви, Оракули, Рикадона, Омир, Аче, „Дами канят“, Ениа, Атал, Нон, Отит, Кро, Одате, Атака, Рата, Ас, Ил, Кале, „Нора“, Юлар, Тит, Каки, Аба, Есенин, Ран, Одитори, Имола, Оварас, Новинар.

WWW.KLIMATET.COM

0898/ 61 45 81

- Девоиче - закача се старият горски бай Нено Балканджията, разхождайки се по плажа край морето, - има ли си приятел?

- Имам.

- Може ли да ти бъде любовник?

- Имам и любовник.

- Значи всички писти са заети.

- Да.

- Може ли тогава едно аварийно кацане.

Приятелят Пешо пита бай Нено:

- Горски, какво ще кажеш за тройка. Искаш ли да опитаеш?

- Ами-и, не знам. Може, защо не.

- Тогава прибирай се бързо вкъщи, за да се включиш.

Неновица пита привечер:

- Нено, искаш ли секс?

- Не, не, не сега.

- А искаш ли да ядеш?

- Да, да.

- А схващаш ли връзката?

Неновица:

- Помниш ли, Нено, когато Шарън Стоун без бикини си кръстоса краката във филма „Първичен инстинкт“?

- Помня, кой мъж не я помни.

- Ама хляб забрави да купиш, празноглавец такъв!

Бай Нено се прибира вкъщи и казва на жена си:

- Жена, уми ми купи шише водка, че нещо чауката е празна.

- Каква водка, бе Нено, утре рано си на работа!

- Може и „Финландия“ - спокойно поръчва старият горски.

- Чакай, бе жена - недоволства бай Нено, - защо ми викаш алкохолик?

Бирата от хмел ли се прави?

- Да.

- Ракията се прави от грозде, нали?

- Да.

- А уискито - от царевица, водката - от ечемик?

- Да!

- Тогава аз съм веган, а не алкохолик.

Бай Нено не спира да проследява с поглед минаващите по плажа жени.

- Какво правиш? - ядосва се Неновица.

- Само си възбуждам апетита.

- Възбуждай го, възбуждай, и без друго вкъщи ще ядеш.

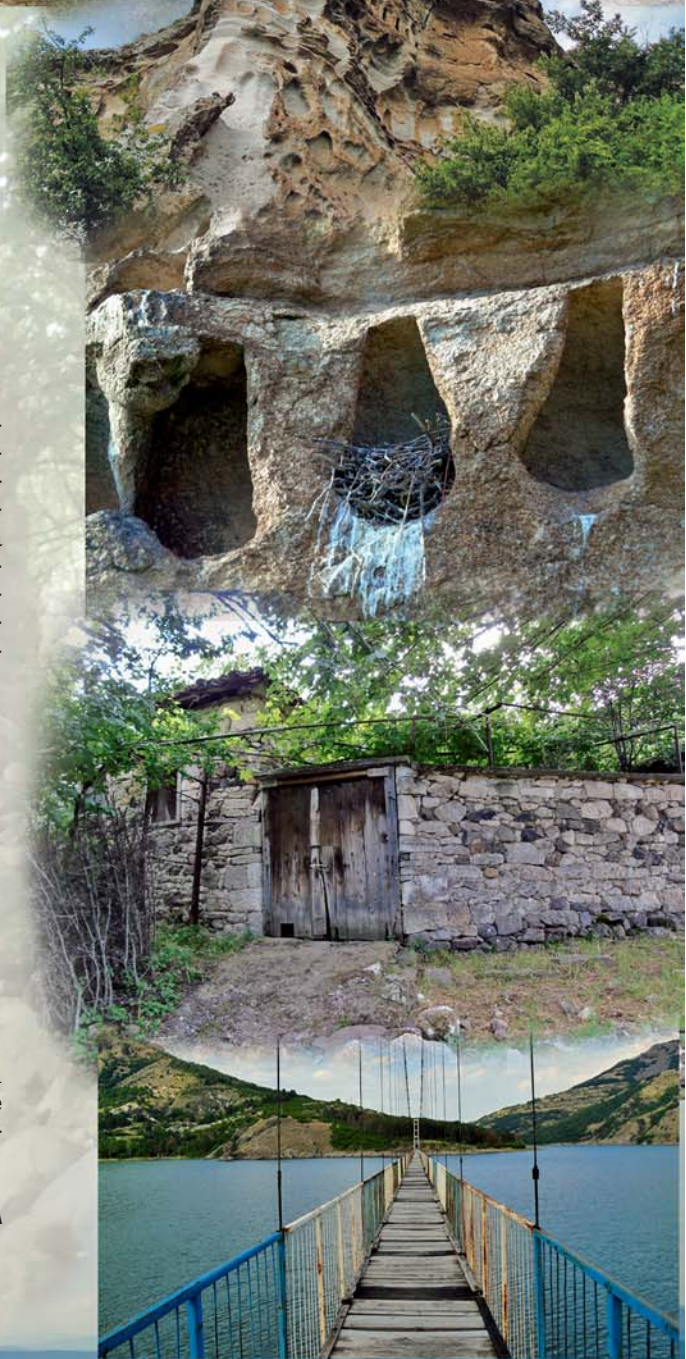

Обичам България

Пътеки към миналото

Ако някой ден ви се прииска пътуване назад във времето, имам ключа. Едно пътуване до село Лисиците ще ви върне може би... век назад. Притихнало на брега на язовир „Студен кладенец“, недалеч от Кърджали, селото е достъпно само по вода или по дълъг въжен мост над язовира. Автомобили няма, няма и пътища, само... пътеки. Да го намерим, си е цяло приключение. С лека кола от Кърджали се стига до с. Широко поле, където оставяме колата и хващаме пеша по черен път, който се вие успоредно на язовира. Преминува в пътека, по която през борова горичка стигаме до Гарата. Представлява ... една малка пейка. Това е другият начин да доближите до селото - с влак от града. Прекосявайки влаковата линия, пътеката ни отвежда до дълъг и внушителен въжен мост над язовира. Гледката е изумителна - от едната страна се издига скален масив, на който е разположена крепостта Моняк, а от другата - отвъд моста, е селото. В далечината се различават контурите на Кърджали. Странно е колко близо и колко далеч едновременно е градът. Мостът леко се поклаща под стъпките ни и ни отвежда направо в миналото. По чешмата разбираме, че сме в селото. Следваме пътеката покрай стари каменни зидове и достигахме до една от малкото обитаеми къщи, където няколко мъже са се събрали на маса под лозата. Охотно ни поздравяват и упътват. Пътеките между старите каменни къщи, повечето изоставени, тук-там зеленеят градинки, се вият и ни връщат все по-назад и по-назад във времето, когато всичко е било много просто - каквото си отглеждаш, това ще сложиш на трапезата си. Но пътят не свършва дотук. Продължавайки напред и нагоре, над селото, ще се върнем... хилядолетия назад. През стръмни поляни и горички най-сетне стигаме до красивия скален венец Чим кая, който се извисява с причудливите си форми, наподобяващи пирамиди, гъби, фигури на животни и лица. Трапецовидните скални ниши са отбелязали за вековете присъствието на траките по тези места. А днес редки птици гнездят в някои от тях. От тази височина гледката е незабравима - река Върбица влива водите си в язовир „Студен кладенец“, в далечината е платото Моняк, град Кърджали и красивият въжен мост - всичко като на длан. И точно тук минало, настояще и бъдеще се сливат в един миг безвреме, миг, в който душата и очите ти се насищат и намиращ пътеката към себе си.

Юлия СЪБЧЕВА

ВЗИСКАТЕЛНИ УСЛОВИЯ

НАДЕЖДЕН ПАРТНЬОР

Нашата разработка никога не спира, както и сътрудничеството ни с професионални горски работници, които използват нашите машини. Така създаваме триони, които Ви помагат да работите по-дълго, произвеждат по-малко вибрации за по-малко умора и са оборудвани с функции, предоставящи високи нива на сигурност. Всеки модел Ви дава мощността, производителността и отличния дизайн, който очаквате от Husqvarna.

HUSQVARNA 236-14"

Осигурява ниска консумация на гориво и по-малко вредни емисии, както и увеличава мощността, благодарение на X-TORQ®. Притежава система за центробежно пречистване на въздуха Air Injection™. Функцията Low Vib абсорбира вибрациите. Комбинираният старт/стоп ключ увеличава ергономичността. Улеснено стартиране от подкачващата горивна помпа.

 Husqvarna®

АГРОЛАНД-БЪЛГАРИЯ АД, София 1700, ул. „8-ми декември“ 13, тел.: 024 666 910
e-mail: info@agroland.eu
www.husqvarna.bg